

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 14ος, ΦΥΛΛΟ 55ο, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009, ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ, ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

Εκδηλώσεις του Συλλόγου

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΑΣ έχει προγραμματίσει τις εξής εκδηλώσεις για το πρώτο τρίμηνο του 2010:

1. Αποκριάτικος χορός στις 23 Ιανουαρίου, Σάββατο βράδυ 9μ.μ. στο Κρητικό-Λαϊκό κέντρο "Ξεφάντωμα" (Λεωφ. Καβάλας 151, στάση Παλατάκι, Χαϊδάρι) συνδιοργάνωση με το πολιτιστικό σύλλογο Νιπιτιανών Αττικής. Τη βραδιά μας θα ομορφύνουν με το χορό τους το παραδοσιακό συγκρότημα "Κρήσες".

2. Στις 7 Φεβρουαρίου 2010:

- Ετήσια Γενική Συνέλευση
- 30χρονα Γενέθλια του Συλλόγου
- Παρουσίαση της επανέκδοσης βιβλίου των Απομνημονευμάτων του Καλλίνικου Κ. Κριτοβουλίδη από τον πρώην πρόεδρο του συλλόγου και υπεύθυνο έκδοσης της εφημερίδας μας κ. Γιάννη Τσακιράκι στο ξενοδοχείο Crystal City (Κριστάλ Σίτι) Αχιλλέως 4 στην πλατεία Μεταξουργείου ώρα 10:30 - 13:30.
- Κοπή πρωτοχρονιάτικης πίτας

Για το Δ.Σ.

Ο πρόεδρος
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΕΡΕΖΑΚΗΣ

Η Γ. Γραμματέας
ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ

Γενάρης ο χειμωνιάρης

Εικόνα από το βιβλίο του Μιχάλη Γρηγοράκη «Κρητικά Λαογραφικά για τους μήνες», Έκδ. Χανιώτικα Νέα, Χανιά 2002

ΚΑΛΑΝΤΡΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Καλήν εσπέραν άρχοντες κι αν είναι ο ορισμός σας, Χριστού τη θεία γέννηση, να πω στ' αρχοντικό σας.

Χριστός γεννάται σήμερα εν Βηθλεέμ τη πόλει, οι ουρανοί αγάλλονται, χαιρέτ' η φύσις όλη.

Εν τω σπηλαίω τίττειται, εν φάτνη των αλόγων ο βασιλεύς των ουρανών και ποιητής των όλων.

Πλήθος αγγέλων ψάλλουσι το «Δόξα εν υψίστης» και τούτο άξιον εστί, η των ποιμένων πίστης.

Εκ της Περσίας έρχονται τρεις μάγοι με τα δώρα, άστρο λαμπρόν τους οδηγεί χωρίς να λείπει ώρα.

Έφθασαν εις Ιερουσαλήμ, με πόθον ερωτούσι που εγεννήθη ο Χριστός, να παν να τον ευρούσι.

Για το Χριστόν ως ήκουσεν ο Βασιλεύς Ηρώδης, αμέσως εταράχθηκε κι έγινε θηριώδης.

Διατί πολλά φοβήθηκε δια τη βασιλεία μην του τη πάρει ο Χριστός και χάσει την αξία.

Χρόνια πολλά

Αρχή αρχή τα κάλαντα κι αρχή του Γεναρίου κι αρχή που βγήκε ο Χριστός στη γη να περπατήσει εβγήκε και χαιρέτισε όλους τους ζευγολάτες τον πρώτο που χαιρέτισε ήταν ο Άγιος Βασίλης - Άγιο Βασίλη δέσποτα καλό ζευγάρι έχεις - Καλό το λες αφέντη μου καλό κι ευλογμένο αφού το βλόγισε ο Χριστός με το δεξί του χέρι με το δεξί με το ξερβί με το μαλαματένιο. Πρινένιο είν' το αλέτρι του

ΚΑΛΑΝΤΡΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

δαφνένιος ο ζυγός του μα ως και το βουκεντράκι του βασιλικού κλωνάρι τ' απανοζεύγια του ζυγού κονκί μαργαριτάρι Σπέρνω σταράκι δώδεκα κριθάρι δεκαπέντε ταή και ρόβη δεκοχτώ κι από νωρίς στο στάβλο Κι αν είν' από το θέλημα χρυσή μου περιστέρα ανοίξετε την πόρτα σας να πούμε καλησπέρα Απάκι για λουκάνικο μια απ' του βουτσιού τον πόρο Χρόνια Πολλά

Γιανναράκης Μιχάλης

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΡΑ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ

Σήμερα είναι τω Φωτώ, φωτίζουν οι παπάδες, και μεσ' στα σπίθια μπαίνουν και λέν' τον Ιορδάνη. Ο Ιορδάνης Βαφτιστής εγύρισε και είπε:

«Χαρίσετέ μου τα κλειδιά τα μαργαριταρένια, ν' ανοίξω τον Παράδεισο να πιω νερό δροσάτο, να πέσω ν' αποκοιμηθώ σε μια μηλιά 'πο κάτω». Ανήφορος κατήφορος

σε τρία πηγαδάκια κάθονται τρεις μελαχρινές με τα σγουρά μαλάκια. Η μια κεντά τον ουρανό κι' η άλλη το φεγγάρι κι' η τρίτη η ομορφότερη κεντά τον Αη-Γιάννη.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις

Στις 8 Οκτωβρίου 2009 η **Τασία Γιανναράκη** σύζυγος του **Γιώργη Χατζογιαννάκη** γέννησε κοριτσάκι.

Στους γονείς, παππούδες και γιαγιάδες και ξεχωριστά στο **Μιχάλη** και τη **Μαρία** ευχόμαστε να τους ζήσει.

Στις 11 Νοεμβρίου 2009 η **Αντωνία Ιωάννου**, σύζυγος του **Στρατή Τσιτσιριδίου** γέννησε κοριτσάκι.

Στους γονείς, παππού και γιαγιά ευχόμαστε να τους ζήσει.

Βαφτίσεις

Την Κυριακή 23 Αυγούστου 2009 στον Ι.Ν. Αγίου Νικολάου στους Αρμένους, βαπτίστηκε το αγοράκι του **Μιχάλη Αλβανού** και της **Ελένης Ραλιού** και ονομάστηκε **Γεώργιος - Αλέξανδρος**. Νονά ήταν η **Ζωή Παιδιαδάκη - Προεστάκη**. Ακολούθησε δεξίωση των προσκεκλημένων στο κέντρο "ΑΚΡΙΜΙΟ".

Οι παππούδες και γιαγιάδες **Γιώργος Αλβανός** και **Ελένη Αλβανού - Βουτσαδάκη**, **Κώστας** και **Άννα Ραλιού** και η αδερφούλα **Έλενα**, εύχονται στο νεοφώτιστο να ζήσει και να είναι πάντα καλά.

Γάμος και βάφτιση

Στις 16 Αυγούστου, στους Αρμένους, έγινε ο γάμος του **Νεκτάριου Σολιδάκη** και της **Ελένης Τσιγλάκη**, κόρης του **Αρτέμη** και της **Κατεριάννας Τσιγλάκη**, το γένος **Πατερράκη**. Στη συνέχεια έγινε η βάφτιση του γιου τους, που ονομάστηκε **Νικόλαος -Ιούλιος**. Κουμπάρος ήταν ο **Δημήτρης Σταθάκης** και νονός ο **Βαγγέλης Φραγκίσκος**. Μετά τα μυστήρια ακολούθησε δεξίωση στο κέντρο **Costa-Costa** στην **Αγία Μαρίνα**.

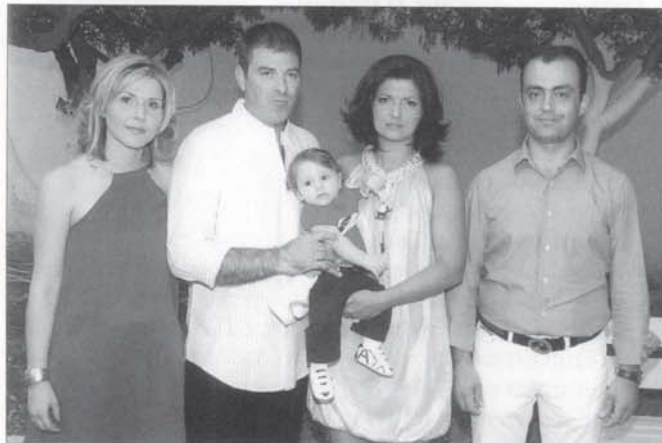
Στους νεόνυμφους γονείς, νονούς, παππούδες και γιαγιάδες ευχόμαστε να τους ζήσουν.

Βαφτίσεις

Στις 22 Αυγούστου 2009 στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρμένων, βαπτίστηκε ο γιος του **Βαγγέλη Κουτσογιαννάκη** και της **Ευαγγελίας Πολυχρονάκη**, και ονομάστηκε **Πολυχρόνης-Παναγιώτης**. Νονοί ήταν η **Χριστίνα Ράλλη** και ο **Μιχάλης Πολυχρονάκης**. Ο νεοφώτιστος είναι εγγονός του **Πολυχρόνη** και **Ουρανίας Πολυχρονάκη**, και του **Παντελής Κουτσογιαννάκη**.

Στους γονείς, νονούς, παππούδες και γιαγιάδες ευχόμαστε να τους ζήσουν.

Από αριστερά προς τα δεξιά: η μητέρα **Ευαγγελία**, ο νονός **Μιχάλης**, η νονά **Χριστίνα** και ο πατέρας **Βαγγέλης**.

Στη φωτογραφία απεικονίζονται η θεια του μικρού **Βάσω**, η νονά **Χριστίνα**, ο παππούς **Πολυχρόνης**, ο νονός **Μιχάλης**, η γιαγιά **Ουρανία**, η εξαδέλφη **Ράνια**, η μητέρα **Ευαγγελία**, ο πατέρας **Βαγγέλης**, ο παππούς **Παντελής** και ο θείος **Μπάμπης**.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων

«Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»

Εκδίδεται με τη συνεργασία του Δημοτικού Διαμερίσματος Αρμένων

ΚΩΔΙΚΟΣ 4125

Συντακτική Επιτροπή

Βασάλλον Κική, **Κουρομιελάκης Βασίλης**, **Μπουρνάζος Χαράλαμπος**,

Τερεζάκη Σοφία του **Μιχαήλ**, **Τερεζάκη Ειρήνη** του **Βασιλείου**,

Τσακίρακις Γιάννης, **Τσιτσιριδίου Ελένη**

Εκδότης-Διευθυντής

Γιάννης Σ. Τσακίρακις

Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος

Τηλ. 210-99.16.613, Fax: 210-99.57.582

Email: itsakir@otenet.gr, • ISSN 1109-3056

Η "Ε" ενημερώνει ότι η ύλη που θα δημοσιευθεί στο επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 20/2/2010.

Επικοινωνήστε μαζί μας!

Σας παρακαλούμε πολύ να επικοινωνείτε με την εφημερίδα μας ώστε τα μυστήρια που πραγματοποιούνται στο χωριό μας να δημοσιεύονται στην αντίστοιχη στήλη της "Ε".

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να κατατίθενται στο λογαριασμό 156/761034-33 της Εθνικής Τράπεζας ή να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: **Τσακίρακις Γιάννης**, **Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος** και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 9916613, για να σας σταθεί η σχετική απόδειξη.

ΟΙ ΑΠΟΚΟΡΩΝΙΩΤΕΣ ΤΙΜΟΥΝ ΤΟΥΣ ΚΡΗΤΙΚΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΥΣ η Ομοσπονδία στη Σιάτιστα Κοζάνης

ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ πραγματοποιήθηκε στις 2, 3 και 4 Νοεμβρίου 2009 η εκδρομή που οργάνωσε η Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου Χανίων στη Σιάτιστα Κοζάνης, για τη συμμετοχή της στις ετήσιες εορταστικές εκδηλώσεις της απελευθέρωσης της πόλης από τον Οθωμανικό ζυγό στις 4-11-1912.

Υπενθυμίζουμε ότι στην καθοριστική μάχη που έλαβε χώρα, την παραπάνω ημερομηνία στα καζοτράχαλα και γιμνά βουνά που περιστοιχίζουν την ορεινή πόλη, εκτός του τακτικού στρατού συμμετείχε σημαντικός αριθμός Κρητών Μακεδονομάχων εθελοντών, πολλοί από τους οποίους έπεσαν στο πεδίο της μάχης και τα ονόματά των είναι γραμμένα στο ηρώο των πεσόντων.

Μεταξύ των πεσόντων Κρητικών, είναι ο οπλαρχηγός του Αποκόρωνα Λεωνίδα Παπαμαλέκος από τον Βάμο και οι εθελοντές αγωνιστές Γιάννης Ανδρουλάκης και Γιώργης Καγιαννάκης από τον Φρε.

Η Ομοσπονδία τιμάσα τη θυσία των προαναφερθέντων με δικιά της αποκλειστικά έξοδα και φροντίδα, τοποθέτησε το 2004 επί προεδρίας του Γιάννη Λεντάρη, την προτομή του Παπαμαλέκου, στη βάση της οποίας είναι χαραγμένα και τα ονόματα των Φρεδιανών ηρώων, σε χώρο που παραχώρησε ευγενικά ο Δήμος Σιάτιστας στο προαύλιο του Δημαρχείου, ανάμεσα στο ηρώο των πεσόντων και την προτομή του Κισαμίτη Αρχηγού Σώματος Εθελοντών Μιχάλη Αναστασάκη που τραυματίστηκε σοβαρά στην ίδια μάχη.

Στο πλαίσιο των περιηγήσεων οι εκδρομείς μας επισκέφτηκαν το μοναστήρι της Παναγίας στο Μικρόκαστρο καθώς και το Μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα που βρίσκονται στην κοντινή περιοχή.

Το βράδυ της 3-11-2009 με φροντίδα της Ομοσπονδίας είχε ετοιμαστεί Κρητική βραδιά, στη μεγάλη σάλα του κεντρικού ξενοδοχείου της Σιάτιστας «Αρχοντικό», στην οποία πέραν των εκδρομείων μας, είχαν προσκληθεί και συμμετείχαν ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Σισανίου και Σιατίστης κ.κ. Παύλος, ο δήμαρχος Βάμου Αποκορώνου Χανίων κ. Λιμαντζάκης, ο δήμαρχος Σιάτιστας κ. Κοσμίδης με το Δημοτικό Συμβούλιο, εκπρόσωποι των τοπικών αρχών και σημαίνουσες προσωπικότητες της πόλης, ο πρόεδρος του Σωματείου «Ομόνοια» του Πειραιά κ. Θεόδωρος Τσόντος μετά μελών του Δ.Σ. και μελών του Σωματείου και ο πρόεδρος του συλλόγου Κρητών Κοζάνης κ. Καραπατάκης με το χορευτικό συγκρότημά και μέλη του συλλόγου.

Η εκδήλωση άρχισε με σύντομη ομιλία του προέδρου της Ομοσπονδίας κ. Γιάννη Τερεζάκη και ακολούθησαν καλωσορίσματα και χαιρετισμοί από το σεβασμιότατο, τους δημάρχους και τους

Απο αριστερά στα δεξιά: Βρακοφόρος του συλλόγου Κρητών Κοζάνης, ο πρόεδρος του συλλόγου Βαμιανών Αττικής κ. Μανώλης Μπολανάκης, ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας κ. Γιάννης Τερεζάκης, ο δήμαρχος Βάμου κ. Λεωνίδα Λιμαντζάκης και ο δήμαρχος Σιάτιστας κ. Κώστας Κοσμίδης κατά την ανταλλαγή δώρων

προέδρους των σωματείων.

Μετά την ανταλλαγή αναμνηστικών δώρων άρχισε το Κρητικό γλέντι. Ο γνωστός μας Λυράρης Γιάννης Κακουδάκης με το λαουτιέρη Νίκο Κακουδάκη έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους και το χορευτικό συγκρότημα του Συλλόγου Κρητών Κοζάνης με τις παραδοσιακές ενδυμασίες έδειξε εξαιρετικές χορευτικές ικανότητες που έδωσαν ιδιαίτερο χρώμα στη βραδιά.

Οι καταπληκτικές μαντινάδες του Κακουδάκη για τη Μακεδονία τους Σκοπιανούς, τους Τούρκους, την Κρήτη κ.λπ. ξεσήκωσαν τον κόσμο που αντιδρούσε με παρατεταμένα χειροκροτήματα και ζητωκραυγές. Βεβαίως ο εκλεκτός Λυράρης μας δεν παρέλειψε τις μαντιναδοφιλοφρονήσεις του για τη Σιάτιστα, τον δήμαρχο τους προέδρους και ιδιαίτερα το χορευτικό συγκρότημα. Με τη γλυκιά επιρροή του φημισμένου ντόπιου παραδοσιακού κρασιού άρχισε τρικουβερτο γλέντι που κράτησε μέχρι αργά.

Το πρωί της 4-11-2009 ημέρα του εορτασμού, κάτω από ένα λαμπρό ήλιο με επικεφαλής τα λάβαρα πορευτήκαμε στον Μητροπολιτικό ναό όπου μετά τη Θεία λειτουργία, τελέστηκε η επίσημη δοξολογία, με την παρουσία σύσσωμης της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας της Δυτικής Μακεδονίας και ακολούθησε η εκφώνηση του πανηγυρικού της ημέρας. Στη συνέχεια τελέστηκε η καθιερωμένη επιμνημόσυνη δέηση και η κατάθεση στεφάνων στο ηρώο και τις προτομές των συμπατριωτών μας που προαναφέραμε.

Την ωραία παρέλαση που ακολούθησε άνοιξαν, τιμής ένεκεν, οι Κρητικοί που εφέτος εκπροσωπήθηκαν με τμήμα ανδρών και γυναικών της Ομοσπονδίας μας, του Συλλόγου Κισαμιτών, του Σωματείου «Ομόνοια» Πειραιά και του Συλλόγου Κρητών Κοζάνης που έδωσαν ένα ιδιαίτερο χρώμα στον εορτασμό με τις παραδοσιακές

φορεσιές τους και ο κόσμος τα υποδέχτηκε με θερμά χειροκροτήματα και επευφημίες. Ακολούθησε παρέλαση των σχολείων της περιοχής και τμημάτων του Στρατού και της Αστυνομίας σε άψογους σχηματισμούς.

Οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν με την καθιερωμένη δεξίωση του Δήμου προς τις πολιτικές και στρατιωτικές Αρχές στην οποία προσκαλούνται όλοι ανεξαιρέτως οι Κρητικοί που παρευρίσκονται.

Όπως κάθε χρόνο πολυπληθής αντιπροσωπεία του Συλλόγου Κισαμιτών Αττικής με επικεφαλής τον πρόεδρό του Λουπασάκη Ελευθέριο και εκπροσώπους της οικογένειας Αναστασάκη έδωσαν το παρόν στις εορταστικές εκδηλώσεις.

Ο Κωστής Λαγονιμτζάκης από τον Φρε (1887 - 1942) στο βιβλίο του «Μνημόσυνα» Χανιά 1915, αφιερώνει στο Λ. Παπαμαλέκο τους ακόλουθους στίχους:

*Ο Λεωνίδα Μαλέκος
Μαύρο πουλί εκάθισε
στον Βάμο τα σεράγια
και κεληδεί λυπητερά
και παραπονεμένα
Μαλέκο Λεωνίδα μου,
όμορφο παλικάρι
πούχες το λιγνό κορμί
και τη βεργένια μέση
η μαύρη γη σε χαιρέται
εις τη Μακεδονία.
Κλαίει ο Βάμος κλαίει σε
κι ούλη η επαρχία
κι είναι για σένα τα βουνά
τ' Αποκορώνου μαύρα
σα να τα δέρνει ο άνεμος
και ταραχή μεγάλη.*

Η ροδαρά μας

Χαρά στην τέτοια ροδαρά και ποιά κυρά την έχει
και στάζουνε τα ρόδα τζη ροδόσταμο και τρέχει.

Μαντινάδες

1. Καλόγερος θε να γενώ
να σώσω την ψυχή μου
μα δε μ' αφήνει ο διάολος
απού'χω στο βρακί μου.
2. Ποτές μου δεν παντρεύομαι,
απάντρεντος θα γνωρίζω,
κι όπου μου πούνε «να ψιψισί»
θα παίξω να καθίζω.
3. Οντε περνάς απ' το σπίτι μας
βήξε και ξαναβήξε
κι αφού το παραθύρι μας
μια πετροπούλα ρίξε.
4. Για σένα έχω βάσανα,
για σένα έχω πάθη
για σένα μου τη δώκανε
τη μαχαιριά στη μπλάτη.
5. Μεταξωτό βερύκοκο
είναι το πρόσωπό σου,
γαϊτάνι μισιριώτικο
το καμαρόφρυδό σου.

Οι μαντινάδες αρ.1 είναι από τον «Πατούχα» του Ι. Κονδυλάκη, αρ. 2, 3, 4 από τον Α' τόμο της μελέτης του Γεώργ. Πάγκαλον «Περί του γλωσσικού ιδιώματος της Κρήτης», σελ. 386, 394, αρ. 5 από τις «Κρητικές Μαντινάδες», της σπουδαίας εκπαιδευτικού και λαογράφου Μαρίας Λιουδάκη.

Παροιμίες

Αμοναγή σου τα'βάλες
τα ξύλα στη ποδιά σου
κ' εφύσηξές τα κι ήναψαν
κι εκάψαν την καρδιά σου.

Αδουλος δουλειά δεν έχει,
το βρακί του λει και δένει.

Οι παροιμίες προέρχονται από τον Β' τόμο του «Περί του γλωσσικού ιδιώματος της Κρήτης», σελ. 76, 277.

Αινίγματα (κυπριακά του 1866)

Το κουμνί μου το μιτσιό (μικρό)
έχει δυο λογιών κρασό. (ορλασ οί)

Η αίγια μου (η αίγα μου) η πυροκόκκινη
εφτά θάλασσες έρεξε (έτρεξε)
το πόδιν της δεν έβρεξε.

(Σοιγιό ο)

Από την «εφημερίδα των Φιλομαθών», αρ. 612/15.11.1866,
Κυπριακά του 1866.

Καθαρογλωσσίδι

Πούγγα παμπακόπουγα
πουντζί, παμπακοπουντζί
Κατοικορώνα πλουμιστή
με το πουγγί στο στόμα της
γεμάτον κανναουροκολιαντόσπορον

Από την «Εφημερίδα των Φιλομαθών», αρ.
612/15.11.1866)

γλωσσάρι

πούγγα = η τσέπη
πουντζί = το πουγκί, το παραδοσάκουλο
Κατοικορώνα = η Κορώνη
κανναουροκολιαντόσπορος = όσπριο, είδος φακής)

Αόγου χάριν

Ερωτικό τραγούδι

(...)

Ετσι όπως είσαι αληθινά
ένα μπονμπούκι τριανταφυλλιάς
σ'ένα άλσος υπερπόντιο
σ'αγαπώ σαν τη ζωή,
σ'αγαπώ σαν τα όνειρα
σ'αγαπώ σαν τον ήσκιο μου.
Τόσο απαλά, τόσο απλά
σαν τη μέρα που θα'ρθει
και θα συνεχίζω να ζω
φυλακισμένος μέσα στα χέρια σου.

Τάκης Βαρβιτσιώτης

Ο ποιητής Τάκης Βαρβιτσιώτης γεννήθηκε το 1916 στη Θεσσαλονίκη, όπου και ζει. Είναι ένας από τους σημαντικότερους, εν ζωή, Έλληνες ποιητές. Έχει βραβευθεί με το Εθνικό βραβείο ποίησης, βραβείο των Δώδεκα, βραβείο του Δήμου Θεσσαλονίκης. Το ποίημα «Ερωτικό Τραγούδι», δημοσιεύτηκε πρόσφατα στο περιοδικό «Ευθύνη», τεύχος 455/Νοέμβριος 2009, σελ. 504.

Αιβολές

Ο παπάς Αρναούτης

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας παπάς παραμπουντάλος και η παπαδιά του είχε φίλο έναν Αρναούτη. Όταν ήταν ο παπάς στο σπίτι, η παπαδιά έκρυβε τον Αρναούτη στο πιθάρι.

Μια μέρα εγύρισε ο παπάς μεθυσμένος. Η παπαδιά και ο Αρναούτης τον ξουρσίσανε, του βγάλανε τα ράσα και τον εντύσανε αρναούτικα. Ύστερα τον εβγάλανε στο δρόμο και τον αφήσανε να κοιμάται μεθυσμένος σε μια γωνιά.

Σαν εξύπνησε ο παπάς, κάνει να πιάσει τα γένια του, όπως συνηθίζουνε όσοι έχουν γένια, και δεν βρίσκει γένια. Κοιτάζει για ράσα, βλέπει αρναούτικα και λέει, «παπάς είμαι εγώ για Αρναούτης». Πολλήν ώρα συλλογιζόταν και δεν έβρισκε άκρη. Λέει, «ας πάω να ρωτήσω τη παπαδιά, κι αν μου πει πως είναι μέσα ο παπάς, δεν είμαι εγώ ο παπάς».

Σηκώνεται, πάει, κτυπά την πόρτα και ρωτά: «Κερα-παπαδιά, μέσα είναι ο παπάς;» «Μέσα είναι», του λέει η παπαδιά, «Εδώ, μα το Θεό, δεν είμαι εγώ ο παπάς», συλλογιζεται.

Ξαναπάει πάλι στη γωνιά του και τα'χε

χαμένα. Σε λίγο ξαναπάει και ρωτά: «Κερά-παπαδιά, μέσα είναι ο παπάς;», «Μέσα είναι», του λέει πάλι.

Ξαναγύρισε πάλι πίσω και σκεφτόταν «Εμπάς κι είμαι Αρναούτης και δεν το θυμάμαι».

Πηγαίνει για τρίτη φορά και ρωτά: «Κερά-παπαδιά, μέσα είναι ο παπάς;»,

«Μέσα είναι», του απαντά πάλι αυτή. «Είδες να περάσανε από δω Αρναούτες;», ρωτά, «Ναι είδα και τσι μέτρησα και ήτανε σαρανταεννιά», του λέει η παπαδιά, «Εδώ μα το Θεό πενήντα ήτανε και λείπω εγώ κι ας τρέχω». Και τρέχει να συναντήσει τ' Αρναούτες.

Ρεθεμιώτικη αιβολή. Τη δημοσίευσε ο καθηγητής Μ.Γ. Μερακλής (γεν. το 1932) στο βιβλίο του «Εντράπεζες Διηγήσεις. Το κοινωνικό τους περιεχόμενο», Αθήνα, 1980, σελ. 16.

Της Ροδαράς τούτης τα ρόδα
τα κορφολογά 'πο τα περβόλια
Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Το γραμματσάκι του γέρω

ΕΝΘΥΜΗΜΑΤΑ ΜΑΘΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΗΜΕΡΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΒΑΜΟΥ, ΕΤΟΣ 1946

«Αυγεριναί του ηλίου ακτίνες»

ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΑ

Πριν από δεκαέξι χρόνια, στις 31 Ιουλίου 1993, πραγματοποιήθηκε στο Γυμνάσιο Βάμου, σύναξη μαθητών και καθηγητών, οι οποίοι φοίτησαν ή δίδαξαν σ' αυτό, από την ίδρυση του ιστορικού αυτού εκπαιδευτηρίου ως τότε. Στη «μάζωξη» εκείνη, οργανωμένη από το Ίδρυμα «Αγία Σοφία», την τότε Κοινότητα Βάμου και τους πολιτιστικούς συλλόγους της ιστορικής κωμόπολης, κεντρικός ομιλητής ήταν ο Χαράλαμπος Μπουρνάζος, το κείμενο της ομιλίας του οποίου, που είχε ως τίτλο τον στίχο του Ανδρέα Κάλβου, «Αυγεριναί του ηλίου ακτίνες», δημοσιεύεται τώρα, για πρώτη φορά, στα «Χανιώτικα Νέα». Η εφημερίδα αυτή είχε προβάλλει την εκδήλωση εκείνη, αναγγέλλοντας την επανειλημμένως πριν, και δημοσιεύοντας αμέσως μετά την πραγματοποίησή της, εκτενές ρεπορτάζ και συνεντεύξεις παρευρεθέντων, αλλά και φιλοξενώντας άρθρα παλιών μαθητών του Γυμνασίου, όπως του αείμνηστου γεωπόνου και συγγραφέα Μάρκου Ντουκάκη και του γνωστού Χανιώτη γιατρού Λεωνίδα Μυλωνάκη. Η ίδια ομιλία επανελήφθη, το επόμενο έτος και στην Αθήνα, στο Ίδρυμα «Κρητική Εστία», σε εκδήλωση για το Γυμνάσιο Βάμου, την οποία είχε οργανώσει η Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου. Για την εκδήλωση εκείνη δημοσίευσε ρεπορτάζ στα «Χ.Ν.» ο τότε πρόεδρος της Ομοσπονδίας Γιάννης Λεντάρης.

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

1. Σχολειό μου
«στ' ανταμώματα χαρές
που κάνει η μνήμη...»

Σεβασμιότατοι, εξοχώτατοι, σεβαστοί μου καθηγηταί, αγαπημένοι μου συμμαθηταί, οι επιμελητές ετούτης της σύναξης, σαν τους παλιούς ραβδοσκόπους, εχτύπησαν, ως φαίνεται, φλέβα γερή της ψυχής, όταν μας εμήνυσαν ν' ανταμωθούμε' εδώ, και μας εθύμισαν το Γυμνασίό μας, που η μνήμη του, ως λέει ο ποιητής, «κυκλοφορεί στο αίμα όλων μας με καθύμ και λατρεία».

Εχτύπησαν οι ραβδοσκόποι ετούτοι φλέβα ζωής αστέρευτη, κι οι μεγάλες βρυσσομένες των συναισθημάτων άνοιξαν και μας επλημύρισαν την ψυχή οι μαγικές εικόνες εκείνων των ημερών κι ετούτων εδώ των τόπων, όπου, θα έλεγε πάλιν ο ποιητής «είχε κράτος κι εξουσία η άνοιξη, κι ο ήλιος ήτανε με τον άξονά του μέσα μας, πολυάχτιδος». (Ο. Ελύτης)

Σχολειό μου «στ' ανταμώματα χαρές που κάνει η μνήμη ίδια καθώς λαγωνικό που ξετοπώνει αγρίμι». (Π. Πρεβελάκης)

Από το εικονοστάσι αυτής της μνήμης, εκείνου του σχολειού από την άγια τράπεζά του, όπου έχουμε καταθέσει όλοι εμείς, τα παλιά «δασκαλάκια», τους θησαυρούς των «αυγερινών του ηλίου» της ζωής μας «ακτίνων», ανέσυρα κι εγώ μάλαμα και σας το προσκομίζω με τα ενθυμιάματά μου ετούτα, χάρισμα και τάξιμό μου στο σημερινό μας συλλεϊτουργό δασκάλων και μαθητών/προσκυνητών, εδώ

Εκδρομή της έκτης τάξεως του Γυμνασίου Βάμου στο Αρκαδί, τον Ιούνιο του 1946. Διακρίνονται, στην πρώτη σειρά, από τ' αριστερά δεύτερος ο Χαράλαμπος Μπουρνάζος και πλάι του, ο καθηγητής Κώστας Ξεζάκης. (Συλλογή Χ.Μπ.)

στους αγίους τόπους της πρώτης μας νειότης και της πρώτης μας αγάπης της μαθητικής, της μεγάλης και παντοτεινής «πρώτη μου αγάπη, αυγερινός...» (Μ. Μαλακάσης)

2. Πουλιά τα χρόνια 'κείνα, περιστεραί πτεριγίζουσαι!

Ελάτε λοιπόν οι συμμαθητές μου και με τα φτερά της μνήμης, πάμε μια βόλτα στους μαθητικούς μας δρόμους, στις στράτες, τα στρατάκια και τα σοκάκια τα βαμιανά τ' αγαπησιάρικα, να τα ξαναϊδούμε με τα μάτια της ψυχής, και να ξαναμπούμε στις αγαπημένες βαμιανές αυλές, που

τόσες αποσπερίδες, αγάπες κρυφές και δυνατές, διαβάσματα κι αγκαλιάσματα, μ' αστροφεγγιές και φεγγαρομαλάματα γνωρίζανε και κρύψανε, πίσω από φράχτες γιασεμιού, αγιοκλήματος, λουίζας και βοκαμβίλιας... Να ξαναδιαβούμε τις ρουρογόπορες της Φλεμέταινας, της Τζιανούδαινας, της Γαλανοκατίνας, της Πιτσούλαινας. Ας ονοματίσω όσες εγνώρισα εγώ από κοντά, και να σας θυμίσω εκείνα τα κροφανοίγματα τσ' οξώπορτας, που φέρναν την πνοή του μενεξέ, του κρίνου και του διατσέντου,

☞ συνέχεια από τη σ. 5

από τις αλιτάνες της αυλής, μαζί με την σπαθιά που 'χε η ματιά, που πρόβελνε από τη θυρίδα κι έσμιγε με τη δικιά σου, καθώς ετότες:

«τα μάτια ήσανε μόνο
που εμολογούσαν τση καρδιάς τα πάθη και
/τον πόνο.
'Ητρεμ' εκείνη σ' μια μερά κ' εκείνος εις την
/άλλη
κι ο γεις τον άλλο ενίμενε την εμιλιά να
/βγάλη»,

για να σας τα πω με του Ερωτόκριτου τη γλώσσα και τα πάθη, τα πάθη μας εκείνων των καιρών κι εκείνων των στενών των ανασταναγμών μας. Σ' ώρες ονειρικές, που ως θα έλεγε ο ποιητής:

«Αγγελοι μ' ασημένια σπαθιά έκοβαν
/κρίνους»
(Ν. Καρύδης)

κι οι «μέλισσες εβούζαν μες στα κλωνάρια» (Γ. Σεφέρης) των πεύκων του διπλανού «αλσουλίου», σε μέρες εξετάσεων, εκθέσεων ιδεών, αισθημάτων φιλοσύνης, και ιδεών ελευθερίας, και πράξεων ελευθερίας. Με ομηρικό «φάος ηελίοιο» φως χυμένο στην ψυχή μας και τη ζωή μας...

Πουλιά τα χρόνια εκείνα, περιστέραι πετρογυζουσαι, κατά την καθαρεύουσα γλώσσα του θρανίου μας «χρόνια γραμμένα στα σπλάχνα μας», ζωντανεύουν τώρα και φτερουγίζουν ξανά τα περισσότερα της νιότης εκείνης, στην ψυχή μας. Φτερουγίζουνε πάλι, μα με σπασμένη φτερούγα. Γιατί τότες, «με τα πετούμενα πουλιά επηαίναμε πετώντας, μα 'δα μας κόψαν τα φτερά και πάμε περπατώντας».

Να μου δώσετε τώρα το ελεύτερο οι συμμαθητές μου, να μνημονεύσω και μιαν «λενκή ολονυχτία του γιασεμιού», ως θα την έλεγε ο ποιητής, μια βραδινή του θεριστή, του μήνα των εξετάσεων, σ' ώρα που στους βαμιανούς δρόμους, περιχύτα τ' αρώματα των γιασεμιών και των δειλινών, μοσχοβολούν, κι «όλα της αγάπης πράγματα, όλα κουβεντολογούν, αλληλοκαμαρώνονται, πλέχουν ιστό» (Τ. Παπατσώνης)

Αμο, amas, amat. Και «ο ελληνικός ουρανός αίθριος εστίν», σαν την ψυχή μας και σαν τη ζωή μας «Δαρειού δε και Παρισιάτιδος γίγνονται παίδες δύο», που οι εφηβικές φωνές επανελάμβαναν μέχρις εκμαθήσεως και αποσθησέως. Και ηκούσε στις βαμιανές γειτονιές η συνουσία εκείνη των αγγέλων προς τα άστρα, μεμειγμένη μ' ευωδιές διατσέντου, γιασεμιού, κρίνων παρθένου κι ευωδιές παρθένων.

«Ω γλυκύ μου έαρ, που έδει σου το κάλλος!»

Αειδε, θεά, τώρα, όχι μήνιν Πηληϊάδεω Αχιλλής, αλλά αγάπη. Την αγάπη, την έκσταση, την έξαρση και την έφεση των παιδιών εκείνων, ετούτη τη νοσταλγικήν ώρα, καθώς ξαναρέει στην ψυχή του καθενός μας εκείνο το πολύχρωμο ποτάμι της χαράς των μαθητών του εν Βάμω Γυμνασίου, ημών των ιδίων, καθώς σκολούσε το σχολείο!

«Ξυπνήστε όλοι, μάγισσες και μάγοι, και

θέλω τώρα κάτι να σας πω».

Να σας πω για μιας συμμαθήτριας το λεύκωμα, που μου 'παν πως εχάθηκε. Χάθηκε αυτός ο παλμογράφος της ψυχής μας, καθώς εχάθηκε κι η νιότη εκείνη «με τους ήλιους στα μάτια και τα πουλιά στους ώμους» (Γ. Σεφέρης). Θα σας πω μόνο τους τέσσερις στίχους π' απομείνανε γραμμένοι στη μνήμη και την καρδιά μου. Είναι από το «Δειλινό» του Πορφύρα (που η ζωή κι η ποιήσή του μια «περιδιάβαση στο χώρο του ονείρου» ήταν).

3. «Χρόνε του πόνου σκοτεινέ»: Μνήμη αποδημησάντων συμμαθητών

Μ' αυτούς τους στίχους ο συμμαθητής μας - που δεν είναι παρών εδώ - γράφοντάς τους, με το ψευδώνυμο «Φαίδων» - μνηούσε στην «πολυαγαπημένη του (τη θυμάστε τούτη τη λέξη που γεννούσε αστροφεγγιές!), με την αβρότητα, την τρυφερότητα, την υποβλητικότητα, τη λιτότητα του στίχου του Πορφύρα:

«Το δειλινό - την ώρα που θυμούνται -
/πλάι στη γλάστρα,
σα θα κεντάς μονάχη σου στ' άγιο
/παράθυρό σου,
σα θα κεντάς τα λούλουδα, τον ουρανό
/με τ' άστρα,
να 'μαι το καλοθύμητο, στοχαστικό
/όνειρό σου»...

Είχεν ευγένεια, κάλλος, ποιητική χάρη και χάριτες πολλές η ψυχή των παιδιών εκείνων. Και ήταν «αθώα ως βρέφος» η κοπέλα του λευκώματος, που μήτε αυτή ζει πια, και δεν είπε «παρούσα» στο προσκλητήριο που κάμαμε πριν. Καθώς «δεν ευρέθησαν παρόντες» κι άλλοι ακριβοί συμμαθητές μας, που η ψυχή τους έκαμε πανιά, κι αναπαύεται τώρα εν ταις σκηναίς των δικαίων, «παρά δήμον ονείρων, παρά δήμον ονείρων»... «Χρόνε του πόνου σκοτεινέ».

Επιτρέψτε μου, παρακαλώ, να μνημονεύσω, συμβολικά, τρεις μόνο απ' αυτούς τους απόντας συνοδοιπόρους μας στα γραμμάτα, τους πιο κοντινούς στο θρανίο και την ψυχή μου. Κι ας θεωρηθεί το μικρό αυτό εγκώμιο, εγκώμιο όλων των απόντων από τη ζωή συμμαθητών μας.

Εκείνο το ωραίο, το γελαστό παιδί του Γυμνασίου μας, τον Γιώργο Λουράκη, απ' το Γαβαλοχώρι, που «η ψυχή τ' αγαθά του κόσμου δεν ευφράνθη» καθώς λείει ο ποιητής. Και το άλλο το «άχολο πουλί, το «Μαράκι» όπως αποκαλούσαμε με στοργή και τρυφερότητα τη Μαρία Δετοράκη, από τον Κεφά, αγνή και άσπιλη ψυχή, που «σαν την κερήθρα η όψη της σταλοβαλούσε μέλι».

Και τον Θεμιστοκλή Μαραθάκη, από τις Καλύβες, άγγελος προστάτης της Αντίστασης των μαθητών του Γυμνασίου, που τον σκότωσαν οι κατακτητές τον Σεπτέμβριο του 1944.

Ο Ανδρέας Κάλβος, ο ποιητής της ελληνικής αρετής, τέτοια λαμπρά παλικάρια, σαν τον Θεμιστοκλή, θα είχε στο νου του, όταν έγραφε τους απαράμιλλους εκείνους στίχους για τους πεσόντες των Ψαρών:

«Η ελευθερία ολόρθη
προσφέρει δύο στεφάνους
έν από γήινα φύλλα,
κι άλλον απ' άστρα.»

4. Εγκώμιον διδασκάλων

Και μια που εμνημόνευσα συμμαθητές, χρέος μου να μνημονεύσω και διδασκάλους. Εκείνους τους παλιούς καλούς μαστόρους της διδακτικής τέχνης, που τα γραμμάτα τους ήτανε πάθος, έρωτας και μεράκι, με την έφεση, την έμπνευση και την πνοή που εμψυούσαν και άνοιγαν τις φτερούγες, για τα κατοπινά μεγάλα πετάγματα των μαθητών τους στις επιστήμες, τα γραμμάτα και τις τέχνες. Τους καθηγητές μας, που μόνο έπαθλο των κόπων τους υπήρξε η αγαλλίαση και η περηφάνεια, η κοινή χαρά όλων μας, όταν ακούμε τα τιμημένα ονόματα, τα έργα και τα κατορθώματα των συμμαθητών μας, που πρώτο πνευματικό τους μαστό είχανε ετούτους τους σεμνούς διδασκάλους - που δεν ήξεραν, βέβαια, εκείνοι και δεν εδίδασκαν τα σημερινά παιδαγωγικά παίγνια, τις τέχνες και τις τεχνικές του καταναλωτισμού, του εντυπωσιασμού, του μπεζαχτά και του λούστρου. Και είναι εκείνοι, καθώς έγραφε ο ποιητής, οι απόβλητοι «από τις αγορές του αιώνας», που θα παρουσιαστούν ενώπιον του Κριτού, λέγοντας:

«Κύριε, δε μεγαλώσαμε το εμπορικό μας,

Κύριε σταθήκαμε έμποροι κακοί» (Δ. Αντωνίου)

Επιτρέψτε, παρακαλώ, τούτη την ώρα που «η ίδια η μνήμη έγινε παρόν» να επαναλάβω μικρό απόσπασμα παλιότερης αναφοράς μου στο σχολείο μας, για το πως, τω καιρώ εκείνω, σε μέρες Κατοχής, παρεδίδοντο, ένα διάστημα, τα μαθήματα «εν υπαίθρω», στον περίβολο του Γυμνασίου, σ' ένα γωνιακό μπεντενάκι, οπου 'κοβε το φυσαέρι, με «έδρανα» τις καντουνάδες από τα καταλύματα του Σεράγιου, κι ένα λαθρακασμένο παραθυρόφυλλο, μενεξελί χρώμα, «δωρεά» του Παπαδολεωνίδα από το λαδομαγατζέ του, για πίνακα-ελλείψει «μυροπίνακος», ελλείψει απάντων των απαιτούμενων διεξαγωγής της διδασκαλίας. Ελλείψει απάντων - πλην ενός, που είναι η ψυχή της διδασκαλίας, το πρώτο και μέγα ελλείπον, κατά το πλείστον, της σημερινής παιδείας και κοινωνίας - αυτό το «εν παν», ως θα το έλεγαν οι Προσωκρατικοί, που εκείνο το σχολείο μας τους πρωτοδίδαξε: Ήταν η πίστις, η έφεσις, το μεράκι και η έμπνευσις δασκάλων και δασκαλακιών για Γράμματα, Επιστήμη και Πολιτισμό. Ήταν ακόμα αυτό που αποκαλείται ήθος της επιστήμης και της παιδαγωγικής, που τότε δεν ήτανε κερδοθηρική, παραδόπιστη ή μεταπρατική.

Τις θυμάστε καλά, οι συμμαθητές μου, τις παραδόσεις εκείνες «εν υπαίθρω» στον ήσκιο της αγρουλίδας, της πασχαλιάς και της αμυγδαλιάς, των δέντρων που μας τα ξερίζωσαν, και δεν θα ξαναρθούν και δεν θα μας ξαναχαρίσουν εκείνο το άνθισμα στο στήθος, που νιώθαμε όταν δροσιζόμασταν στον ήσκιο τους κι ανασαίναμε

τη μοσχοβολία τους.

Τον θυμάστε τον καθηγητή μας, στα σκαλάκια της ανηφόρας απού 'βγαίνει στην πεζούλα της γυμναστικής, που του χρησίμευαν για βήμα διδασκαλίας. Θυμάστε την ομορφιά της διδασκαλίας και των διδασκάλων μας, που η μνήμη τους, μνήμη ιερή, είναι για μας μνήμη καιριών ανγερινών, εφηβικών, δύσκολων, αλλά ωραίων χρόνων. Και

στέρησης, να τα φέρουνε γυροβολιά. Οι μάρτυρες εκείνοι, με πρωτομάρτυρα καρτερικό, άχολο κι απαραπόνετο τη μάνα σου...

6. «Τα γέλια με τα κλάματα»

Μα, καθώς λέει η Ερωφίλη, στον κόσμο τούτον τον καλό, «τα γέλια με τα κλαηματα, με

Γυμνάσιον Βάρμου 1943, Συλλογή Γαβριήλ Φλεμετάζη

ωραίων ανθρώπων, που, καθώς ειπώθηκε, «ήταν από τη φυλή των ανθρώπων που τελειώνουν». Των ανθρώπων με τα χαρίσματα που είναι η ίδια η ψυχική περιουσία της πατρίδας, που σήμερα «την πελεκούν και την καίνε σαν το πεύκο».

5. Δοκιμασίες πολλές

Και, καθώς το νεραύλακο της μνήμης ανοίγει και τρέχει τώρα ποτάμι η περασμένη ζωή από μπροστά μας, θ' αναλογίζεστε οι παλιότεροι και τα πάθη μας εκείνων των ημερών, της δίψας, της πείνας, της γδύμιας, της ξυπολησίας, του τουρτουριτού και του ξεθεώματος ν' αλωνίζεις τις χαλέπες τ' Αποκορώνου για τον πηγαϊμό σου για να κλειστείς μετά στις παγωμένες αίθουσες του σχολείου. Και στο γαερμό, αποκαμωμένος να γυρεύεις να βρεις βιβλίο, λύχνο, τόπο και ώρα να διαβάσεις, γιατί έπρεπε να κάμεις και καμιά δουλειά του σπιτιού και του χωραφιού: να μεταδέσεις την προβατίνα και τ' αρνί, να κονβαλήσεις τον ασπάλαθο για το φούρνο, να σύρεις νερό από τη στέρνα, ή να το φέρεις από την άλλη άκρη του χωριού, για να πιεις και να ποτίσεις, το ρίφι, το μουσκάρι, μια ρίζα μυριστικό - βασιλικό ή κατιμέρι. Δουλειές βέβαια των γονέω - μα είναι να σου προκάμουν οι άμοιροι, που από επτά χαράματα, ως τα μεσάνυχτα, τροχαπαλεύγανε με τα θεριά της φύσης και της

τη χαρά η προίκα, μιαν ώρα εσπαρθήκασι κι ομάδι εγεννηθήκα». Γιατί είναι και τ' άλλα τα πάθη μας, που 'χουν όμως το χάζι τους, κι ως τα διηγάσαι σήμερα, είναι για γέλια, κι ας ήτανε τότες για τα κλάματα.

Θυμάστε το, οι κατομερίτες, εκείνο το γιουρούσι που κάμαμε ένα σχολάσμα, σε χωράφι που 'χανε σπαρμένο ραπανάκια οι Γερμανοί. Κι εξεγενήσαμε τα ραπανάκια τω Γερμανώ, και, πόδια μας βοηθάτε, ώστε που φτάξαμε στην αποκουλαρίδα και πήραμε τσι χαλέπες του Λεντάρη. Εστρώσαμε τότες στην πλακούρα «τραπέζι» για προσφάι τα ραπανάκια, τις σαρδέλες δύο δραχμώ, που τις αγοράσαμε με ρεφενέ, μια δεκάρα ο καθείς, από του Μπλουμοσήφη τ' αργαστήρι. Κι αρχινίζαμε το «πρόγευμα» εκείνο που λένε οι μιλόρδοι μαθητές μπρέκφαστ, όπως το μάθαμε στα κακορίζικα εγγλέζικα που σπουδάξαμε «κατ' οίκον», από μια ξεβερουλιασμένη φυλλάδα «άνευ διδασκάλου» δώρο του Αραπατσάκο του «Αμερικάνου» - για τούτο και τα καλημμένα μας ουλονώ στσι γλωσσομάθειες.

Ας είναι. Για το «πρόγευμα» στην πλακούρα του Λεντάρη λέγαμε, με τα ραπανάκια, που καίγανε τ' αφοροσμένα, σαν τζι καφτερές πιπεριές - και τότες ήτανε να μας εθώριες, ως τα τρώγαμε χωρίς ψωμί και βιαστικά, ξηνηστικωμένοι καθώς ήμασταν, κι εκλαίγαμε, από το κάψιμο βέβαια των ραπανιών, κι όχι από λύπηση, κι ας ήμασταν

για λύπηση. Αφήστε 'δα, που με τα «επιδόρπια» που ακολουθήσανε, τσι παστοκολυμπάδες, τσι σαρδέλες, σαλαμούρα του κερατά ήτανε, τρώγοντάς τις ανήπλυντες βέβαια, γιατί πού νερό στσι χαλέπες, να πλύνεις και να πίνεις. Και κοραζιάσαμε τη δίψας, ώστε να φτάξαμε εις τσ' Αρμένους κι επέσαμε μπρούμυτα, σαν τσι κουρκούτσες στον ποταμό, να λυτρωθούμε από τη δίψα.

Κι από τότες, Σετέμπρη κι Οκτώβρη, π' αποκρατούσαν οι ζέστες κι οι καρπούζες, εμείς τα κατομεριτάκια, εκουβαλούσαμε κι από 'να καρπούζακι καθένας μας στο σακούλι του, και το τρώγαμε συντροφικά, για δροσορεντικό και «αναψυχτικό» και κολατσιό τα διαλείμματα, στα καταλύματα του Σεράγιου, που μας εχρησίμευαν δια «κυλικέιον» και αναγνωστήριον και ουρητήριον - η πίσω πάντα. Μ' από την καρπουζοφαγίαν εκείνη, παθαίναμε άλλη ζημιά. Γιατί μας έφερνε συγχουρία κι εγυρεύαμε, κάθα λίγο και λιγάκι, άδεια να πορίσομ' όξω, προς φιλού μας νερού - μα δεν μας εδούδαν εύκολα οι καθηγητές, γιατί υποψιάζονταν ο γυμνασιάρχης, πως θαν επηγάιναμε στα καταλύματα για να φουμάρομε! Πού παράδες, μωρέ τότες, και κουράγιο για φούμες, και πού τσιγάρα, π' αν είχες κανένα απομεινάρι από το πεντόφραγκο της «καλής χέρας» του ντάντου σου, γή από τα κουκολόγια και τα καλαντρίσματα, κι εγύρευες ν' αγοράσεις τσιγάρο, θα σε κνηγούσανε λυτοί και δεμένοι, σα να 'σουνε λωποδύτης!

Και τ' άλλα, της άλγεβρας του Μπαρμπαστάθη και της γραμματικής του Τζάρτζανου τα πάθη, και τα πάθη μας να τα μαθαίνομε, που ως μας ορκίζονταν ο Μαρκουλιός, καλλιά 'χε να ξερχέσωνε με το μπίκο το Γρόθο, στον Μπαμπαλή το Χάνι, παρά να κάθεται να τα μαθαίνει. Κείνη η έκθλιψη, η θλίψη ως την έλεγε, η συγχοπή και η αφαιρέση, που τ' αφαιρέσαν, έλεγε, χρόνους από τη ζωή του, και θα του φέρνανε αυτουνού τη συγχοπή, πριν τηνε πάθει το φωνήν! Ψοματερός ο φόβος του και δράκος, αλάβωτά του, ο Μαρκουλιός, καθώς τότε θωρώ να μου κρουφογελά δίπλα μου, μ' αλοκόκκινο το μάγουλο από υγεία κι ευτυχία!

Μ' ανέ συνεχίσω τούτες τις αθιβολές, θα βραδιάστούμε, κι εμάς εδώ, φτενέψαν οι δυνάμεις μας, από το ραβδιστήρι του χρόνου, που μας εμάδησε τα φύλλα και δε μας άφηκε γλωφό κλαδί - εμένα μάλιστα μηδέ καλλί - και δεν αντέχομε πολλά, μήδε μπαλοτές να παίζομε τη νύχτα...

Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιευτεί η συνέχεια και το τέλος των ενθυμημάτων.

Ο ΓΕΡΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

Το παραπάνω κείμενο δημοσιεύτηκε σε δύο συνέχειες στις 16 και 17 Νοεμβρίου 2009 στα «Χανιώτικα Νέα»

Γενάρης

ΠΡΩΤΟΣ ΜΗΝΑΣ Ο ΓΕΝΑΡΗΣ και η πρώτη του μέρα "αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά". Ένας καινούργιος χρόνος ανοίγεται, που χαρίζει στις καρδιές των ανθρώπων ελπίδες πως όλα μπορεί να πάνε καλύτερα. Ο λαός μας πιστεύει ότι αν τη μέρα αυτή πάνε όλα καλά, θα πάνε και τον υπόλοιπο χρόνο. Γι' αυτό προσέχουν να μην κλάψουν, να μη χάσουν τίποτε, να μην δανείσουν, γιατί θα το παθαίνουν όλον τον χρόνο.

Ο διπρόσωπος Ιανός - Ιανουάριος, ανάγλυφο στην πρόσοψη του καθεδρικού της Φερράρας (περ. 1240)

Ο Γενάρης λέγεται στην επίσημη γλώσσα Ιανουάριος και η ονομασία αποτελεί τον εξελληνισμό της λέξης Ιανός, της θεότητας της αρχής των ανθρωπίνων πράξεων των Ρωμαίων, θεού που τον παρίσταναν με δυο πρόσωπα για να ατενίζει συγχρόνως το παρόν και το μέλλον.

Καλός συμβολισμός για την αρχή της καινούργιας χρονιάς.

Ο Ιούλιος Καίσαρ έβαλε τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο πρώτους μήνες του έτους, που μέχρι τότε άρχιζε την 1η Μαρτίου, όταν το 45 π.Χ. καθιέρωσε το ημερολόγιο που έχει 365 μέρες και μια επιπλέον ανά 4 χρόνια. Ο Ιανουάριος συμπίπτει σχεδόν με τον μήνα "Γαμηλιώνα" του Αττικού Ημερολογίου, ο οποίος είχε πάρει την ονομασία

του από το πλήθος των γάμων που γινόταν, σύμφωνα με έθιμο.

Και κρατάει μέχρι τις μέρες μας η συνήθεια των γάμων τον Γενάρη.

**Ω Γενάρη Καλαντάρη και καλοκαλαντισμένη
και στα γέννα που θα πας κι εκεί που θα γυρίσεις
εκεί 'ν' οι μοίρες των μοιρών και η δική μου Μοίρα!**

Στους λαϊκούς αυτούς στίχους αποδίδεται μαγική δύναμη. Τους λένε την παραμονή της Πρωτοχρονιάς σαν επίκληση για την αλλαγή της τύχης, για καλό γαμπρό ή για ωραία νύφη.

Τον Γενάρη στην Κρήτη τότε λέμε Καλαντάρη για τα κάλαντα που λέγονται την Πρωτοχρονιά και τα Φώτα. Άλλες λαϊκές ονομασίες του, σχετικές με γεγονότα που συμβαίνουν τις ημέρες του είναι:

- Κατσουλομήνας γιατί τότε οι γάτες οργιάζουν!...
- Χειμωνιάρης γιατί ο χειμώνας έχει μπει για καλά.
- Μεγαλομήνας γιατί έχει πολλές μέρες.
- Γεννολότης γιατί τότε γεννοβολάνε τα κοπάδια.
- Κλαδευτής γιατί τότε έχουμε την κυριότερη γεωργική ασχολία, το κλάδεμα και το μπόλιασμα των οπωροφόρων δέντρων και των αμπελιών, καθώς και το ξελάκκωμα και τη λίπανση των δέντρων. Γι' αυτό και λέμε:

Γενάρη μήνα κλάδευγε φεγγάρι μην ξετάξεις.

Ο καινούργιος χρόνος με την Πρωτοχρονιά ξεκινά μέσα σε πολλές ευχές κι έθιμα, για να έρθουν καλύτερες μέρες και να φύγει κάθε κακό. Μια σπουδαία ευχή είναι:

Γεροσύνη, καλοσύνη και πολλά μπερεκέθια.

Δηλαδή υγεία, χαρά και καλή τύχη με πολλά αγαθά. Τα έθιμα που θέλουν να εξασφαλίσουν την καλή χρονιά, είναι πολλά και διάφορα. Ανάμεσα τους την πρώτη θέση κατέχει το καλό ποδαρικό από άνθρωπο "γουρλή".

Επίσης, η βασιλόπιτα με το τυχερό φλουρί, τα τυχερά παιχνίδια, μα και τα κάλαντα με τις πολλές ευχές. Ευχές για τον αφέντη, για την κερά, για την κόρη που πεθυμά καλή τύχη και πλούτη, για τον γιο, για τη βάγια και στη συνέχεια την ανυπομονησία για την υποδοχή μέσα στο σπίτι και για τα σχετικά δώρα που θα τους δίνανε:

**Παπανωθιά στην πόρτα σας είναι μια περιστέρα
κατέβα, φέξε κι άνοιξε να πούμε καλησπέρα.**

Κι όταν ευχαριστημένοι συνήθως φεύγανε, σταματούσαν ξανά στην πόρτα να πούνε "τ' αποκαλαντίδια":

**Επά που καλαντίσαμε καλά μάσε πλέρωσαν
καλά να πάν' τα έτη τους και τα ποδάματά ντως
κι αν έχουνε μικιά παιδί στη σέλα βαβαλάρη
να σει το μανικάκι ντου να πέφτει το λογάρι.**

Το όμορφο ελληνικό έθιμο του ποδαρικού, που μας έχει έρθει από το Βυζάντιο, βαστάει μέσα από τη λαϊκή παράδοση και μέχρι τις ημέρες μας. Τη μέρα της Πρωτοχρονιάς και στην Κρήτη τα παιδιά μπαίνουν στα σπίτια και κρατούν μια μεγάλη πέτρα. Την τοποθετούν στη μέση του σπιτιού, κάθονται πάνω και λένε την ευχή:

**Κλου κλου στα ορνίθια σας καλοχρονιά στα ρίφια σας.
Αρνιά και ρίφια θηλυκά και μουσκάρια αρσενικά!
Πολλά τα έτη σας νοικοκυραίοι.**

Μετά σηκώνουν την πέτρα και λένε:

**Όσο βάρος έει η πέτρα τοσονά χρουσάφια μπει
την καινούργια χρονιά στ' αρχοντικό σας.**

Οι πέτρες μένουν στο σπίτι μέχρι τα Φώτα και μετά τις βγάζουν έξω.

Πρωτοχρονιά όμως, χωρίς βασιλόπιτα δεν γίνεται, η οποία έχει μάλιστα την πρώτη θέση στο τραπέζι. Στα χωριά και στις επαρχίες τη ζυμώνουν με αλεύρι, ζάχαρη, μυρωδικά και τη στολίζουν με διάφορα στολίδια.

Μέσα στη βασιλόπιτα βάζουν κι ένα νόμισμα. Σε όποιον το κομμάτι βρεθεί το νόμισμα, εκείνος θα είναι και ο τυχερός της χρονιάς.

Ένα άλλο έθιμο της Πρωτοχρονιάς είναι και αυτό της ασκελετούρας (σκιλοκρεμμύδα).

Αν τη βγάλεις από τη γη και την κρεμάσεις, δεν παύει να βγάζει νέα φύλλα και άνθη, γιατί μέσα της υπάρχει μεγάλη δύναμη ζωής.

Αυτή τη ζωτική δύναμη μπορεί να τη μεταδώσει σ' έμπυχα και άψυχα.

Έτσι πιστεύει ο λαός μας, γι' αυτό την αρχιχρονιά κρεμούν ασκελετούρα στο σπίτι τους.

Στην Κρήτη πολλοί τις μοίραζαν σε σπίτια και μαγαζιά από την παραμονή και την έδιναν με την ευχή:

**Χρόνια πολλά αφέντη μου και να 'ναι και σιγούρα
και να 'σαι και αθάνατος σαν την ασκελετούρα.**

Πριν αναφερθούμε στη μεγάλη γιορτή του Γενάρη, στη Γιορτή των Φώτων, ας παραθέσουμε διάφορες προκαταλήψεις που η Κρητική Λαϊκή Παράδοση δημιούργησε. Για τον καιρό:

Ο Γενάρης κι α γεννά του καλοκαιριού μηνά.

Εχιόνισεν ο Γενάρης ούλοι οι μύλοι μας θ' αλέθουν.

Χιόνι πέφτει το Γενάρη τρισαχρά στον αλωνάρη.

Επίσης όποιος καλλιεργήσει τον Γενάρη θα έχει όφελος γιατί:

Του Γενάρη η καλουργιά παρά λίγο κοπρισιά.

Αλλα μετεωρολογικά, που όμως έχουν σχέση με τα Φώτα είναι:

**Αν την ημέρα των Χριστουγέννων και τω Φωτώ φουσά νοθιάς,
η χρονιά θα πάει καλά για τα σπαρτά, ανέ φουσά
όμως βοριάς θα 'ναι κακοχρονιά.**

Χαρά στα Φώτα τα στεγνά και η Λαμπρή να βρέξει:

**Όντεν είν' τα Φώτα φωτερά και τα Λάμπρα σκοτεινά
χαρά στη μοίρα του ζεβγά.**

**Χριστούγεννα και Φώτα χιονισμένα
καλοσημαδιά για τα σπαρμένα.**

Τα Φώτα ή Θεοφάνια είναι μεγάλη γιορτή, "Θεότρομη", γιατί τότε αγιάζονται τα νερά και φεύγουν τα παγανά.

Είναι η μέρα που βαφτίστηκε ο Χριστός. Ο πρώτος αγιασμός των Φώτων "Η πρωτάγιαση ή Φώτιση" γίνεται την παραμονή της γιορτής στην εκκλησία.

Μετά ο παπάς παίρνει ένα ένα τα σπίτια με τον σταυρό στο χέρι και ραντίζει μ' ένα κλωνάρι βασιλικό όλους τους χώρους του σπιτιού.

Την πρωτάγιαση τη ρίχνουν στα χωριά και στα κτήματα και στις βρύσες.

Έτσι διώχνουν σίγουρα τους καλικάντζαρους που μαγαρίζουν ό,τι βρουν μπροστά τους. Αυτή είναι η τελευταία μέρα του Δωδεκάμερου και για στερνή τους φορά θα σκαρφαλώσουν στις καμινάδες, θ' αναστατώσουν κάθε σπίτι, θα τραβολογήσουν κάποιους διαβάτες και για στερνή φορά θ' αχολογήσουν τα σοκάκια του χωριού από τα ποδοβολητά τους.

Γιατί τα κυνηγάει η αγιαστούρα του παπά, κι όταν φεύγουν λένε μεταξύ τους:

**Φεύγετε να φεύγουμε κι έρχετ' ο τουρλόπαπας
με την αγιαστούρα ντου και με τη βρεχτούρα ντου.**

Η γιορτή των Φώτων στην Κρήτη λέγεται: Τ' αγιασμού, του Μεγάλου Αγιασμού, τω Φωτώ, τω Φώτω. Την ημέρα αυτή ψάλλονται τα Φωτοκάλαντα και την παραμονή βράζονται και τρώγονται, τα Φωτοπάπουδα, δηλαδή διάφορα όσπρια. Γιατί νηστεύουνε παραμονιάτικα.

Για τα Φωτά επίσης λέγεται:

**Την ημέρα τω Φωτώ βαφτίζονται τα νερά
και μερώνουν οι θάλασσες.**

**Όποιο παιδί γεννηθεί το Δωδεκάμερο
δεν το βαφτίζουν α' δε γίνει ο Μεγάλος Αγιασμός**

γιατί:

Στοι δώδεκα φωτίζουν και στοι δεκατρείς βαφτίζουν.

Ο Μεγάλος Αγιασμός γίνεται την ημέρα των Θεοφανίων. Τότε, μια μεγάλη πομπή σχηματίζεται και παίρνει τον δρόμο που οδηγεί στη θάλασσα ή σε κάποιο ποτάμι, μπορεί και σε μια δεξαμενή.

Όταν γίνει ο αγιασμός, ρίχνει ο παπάς τον σταυρό στο νερό. Πηδούν οι βουτηχτάδες και συναγωνίζονται ποιος θα τον πρωτοπιάσει.

Παλιότερα αυτός που τον έφερε στην επιφάνεια, δικαιοματικά πια γύριζε τον σταυρό στα σπίτια και μάζευε φιλοδοωρήματα.

Ο Γενάρης, όπως είπαμε, είναι ο μήνας της βαρυνχειμωνιάς. Όμως, δεν δικαιολογείται και μεγάλη απαισιοδοξία, γιατί χαρίζει και μέρες καλοσύνης, τις "ημέρες των πουλιών", όπως τις λένε, που δεν είναι άλλες από τις περίφημες αλκωνίδες ημέρες.

Είναι δώρο των θεών στην αλκυνόνα, το πολύχρωμο θαλασσοπούλι που τις ημέρες αυτές του Γενάρη επωάζει τ' αβγά του κι έχει ανάγκη από κάποια χειμερινή καλοκαιριά.

Τον Γενάρη η ατμόσφαιρα είναι καθαρή, λόγω των βροχών του φθινοπώρου κι έτσι άστρα και φεγγάρι είναι λαμπρότατα γι' αυτό και λέγεται:

Του Γενάρη το φεγγάρι παρά λίγο μέρα κάνει.

Στην Κρήτη έχουμε τον Γενάρη κι ένα ονειρομάντεμα που αξίζει μ' αυτό να κλείσουν τα γεναριάτικα λαογραφικά. Λέγεται λοιπόν:

**Ε Γενάρη καλαντάρη των αλλώ μηνώ κλωνάρι
από την έρημο περνάς και τσι μοίρες χαιρετάς.
Εκεί κι εμένα η μοίρα μου κι άμε χαιρέτα μουντή
κι απόψε να τόνε 'νειρευτώ γη πλούσιος είναι γη φτωχός.**

Από το βιβλίο
του Μιχάλη Γρηγοράκη
«Κρητικά Λαογραφικά
για τους μήνες»,
Εκδ. Χανιώτικα Νέα,
Χανιά 2002

ΜΕΡΑ ΚΑΤΟΧΗΣ

Ας μας άκουγαν μια φορά!

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ 28ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ μας φέρνει πίσω στα δύσκολα χρόνια της κατοχής, που τα θυμούνται πολύ καλά όσοι τα έζησαν. Μια μέρα της κατοχής, φθινόπωρο του 1942, θα προσπαθήσω να ζωντανέψω έτσι όπως ακριβώς χαράχτηκε βαθιά στο νου και την ψυχή μου.

Οι Γερμανοί είχαν επιτάξει σε διάφορα σπίτια του χωριού από ένα δωμάτιο για να μένουν. Αυτό το κανόνιζε, παρουσία Γερμανού αξιωματικού με διερμηνέα μαζί, ο Πρόεδρος του χωριού. Σε μας διάλεξαν τη σάλα για έξι Γερμανούς, παρά τις διαμαρτυρίες του πατέρα μου, επειδή για να πάμε να κοιμηθούμε έπρεπε να περάσουμε από τη σάλα. Δεν υπήρχε άλλος τρόπος, μια και η κουζίνα δεν επικοινωνούσε με το υπνοδωμάτιο. Ο πρόεδρος όμως της Κοινότητας, ήταν ανένδοτος. "Μη φωνάζεις Νικολή, το καλό που σου θέλω, είναι διαταγή". Και αφού συνεννοήθηκε με το Γερμανό πρόσθεσε: "Θ' αφήνουνε ανοιχτή τη πόρτα και θα περνάτε όντε θέλετε". Ήταν ο δικός του λόγος και δεν σήκωνε αντίρρηση. Διαταγή βλέπετε και μάλιστα Γερμανική!

Το δωμάτιο άδειασε γρήγορα, εκτός από ένα μεγάλο καθρέφτη που έμεινε κρεμασμένος στη θέση του. "Έτσι κι αλλιώς μπορεί και να σπάσει ανέ τονέ μετακινιούμε από τον ένα τόπο στον άλλο, παρατήρησε ο πατέρας. Οι Γερμανοί απέναντι από την πόρτα στον τοίχο, από την αριστερή πλευρά, κρέμασαν τα όπλα τους. Σ' έπιανε τρόμος μόνο να τα βλέπεις. Στη δεξιά τοποθέτησαν τα κρεβάτια, με έναν τρόπο που γέμισε έκπληξη τα παιδικά μου μάτια. Ήταν δίπλα-δίπλα δύο μονά κρεβάτια, επάνω τους ακριβώς, όπως στις καμπίνες των πλοίων, άλλα δύο και ακόμη πιο πάνω, με τον ίδιο τρόπο, άλλα δύο. Και τα έξι περιβάλλονταν με τούλια. Η δική μου απορία τότε ήταν πως έμπαιναν μέσα και πως σκαρφάλωναν στις δύο επάνω σειρές. Εκτός από τα όπλα στα κρεβάτια θυμάμαι, κοντά στην πόρτα προς τη μέση, μια μεγάλη ξυλόσομπα. Κάθε βράδυ περιμέναμε να κοιμηθούμε αφού έσβηναν το φως, μια μεγάλη φωτεινή λάμπα, το λουξ, και τότε εμείς στις μύτες των ποδιών, κρατώντας και την αναπνοή μας ακόμη, περνούσαμε με το λύχνο αναμμένο και κλείναμε τη μεσόπορτα από μέσα με το σύρτη. Ο πατέρας άνοιγε το παράθυρο της κρεβατοκάμαρας, γέρνοντας τα φύλλα του, για να μπορούμε να φύγουμε από κει, αν άκουγε θόρυβο. Πόσο θα καταφέραμε να απομακρυνθούμε, σε περίπτωση που θα μας κυνηγούσαν οι Γερμανοί, αυτό είναι άλλο θέμα.

Κάποια φορά ο πατέρας επέμεινε να πάει και η μάνα στις ελιές, στα Βλάχια, για να τελειώσουν

μέχρι το βράδυ και να μη φάνε κι άλλη μέρα στο ίδιο χωράφι. Η κουβέντα γινόταν για το "ήντα θα γίνουνε τα κοπέλια μοναχά ούλη μέρα". Η αδερφή μου ήταν μόλις δυο χρονών. Όμως ο πατέρας ήταν πειστικός. "Η μεγάλη, -εγώ έπρεπε να ήμουν αυτή παρά τα τέσσερα χρόνια μου!-, θα προσέχει τη μικρή. Θα την αφήσουμε μια μπουκιά ψωμί να φάνε, και θα γείρομε νωρίς το απόγεμα πρίγουν αναμαζωχτούνε οι Γερμανοί το βράδυ. Δεν παθαίνουνε πράμα τα κοπέλια! Άντες γλήγορα μην ξεαρουόμε".

Ξεκίνησαν αφού μου είπανε άλλη μια φορά τις χλιοειπωμένες συμβουλές: Να προσέχεις το μωρό. Εσύ είσαι η μεγάλη. Να μην κάνετε φασαρία, να μην κλαιτε, και ανέρθουνε οι Γερμανοί να μην παραστεκουλιάζετε και να κάστετε ήσυχια στην κουζίνα". Η μέρα πέρασε και κόντευε να βραδιάσει. Το λίγο ψωμάκι δεν μπορούσε να ξεγελάσει άλλο την πείνα. Ύστερα άρχισε να σκοτεινιάζει. Σπίρτα δεν μου άφηναν και δεν μπορούσα ν' ανάψω ούτε το λύχνο ούτε φωτιά. Το μωρό γκρίνιαζε! Όπως το είχα κοντά μου το ένιωσα βρεγμένο και παγωμένο. Θε μου τι να κάμω; Του έβγαλα το βρεγμένο εσώρουχο, αλλά δεν τολμούσα να περάσω μόνη μου από το δωμάτιο των Γερμανών για να φέρω άλλο. Κι ύστερα ούτε που θα κατάφερα να το ντύσω! Έτσι προσπαθούσα να το παρηγορήσω λέγοντας του μην κλαις να σε μια στιγμή έφτασαν από το χωράφι. Ακούγοντας τη φωνή μου ξεγελούσα κάπως και το δικό μου φόβο και την πείνα. Όμως η ώρα περνούσε και το μικρό έχασε εντελώς την υπομονή του. Δεν

σταματούσε το κλάμα ούτε για να μ' ακούσει. Και παγώναμε όλο και πιο πολύ.

Οι Γερμανοί είχαν γυρίσει από ώρα. Μιλούσαν πολύ δυνατά και τους άκουγα-δεν έκλειναν τελείως την πόρτα ποτέ. Και η σόμπα τους έκαιγε. Τι ζεστά που θα ήταν εκεί μέσα! Γιατί όμως η μάνα παράγγειλε μακριά; Μπορεί επειδή νόμιζε ότι δεν θ' αργούσαν. Κι αν πάθει τίποτα το μωρό από το κρύο, πάλι δεν θα με μαλώσουν γιατί εγώ που ήμουν πιο μεγάλη δεν το πρόσεξα; Όχι το μωρό δεν πρέπει να πάθει τίποτα! Έτσι σκουπίζοντας με τα χέρια μου τα δάκρυα από το προσωπάκι του το όμορφο, είπα: Θα πάμε μέσα να ζεσταθούμε αν σταματήσεις να κλαις. Γιατί αλλιώς μπορεί να μας σκοτώσουν. Δεν θα μιλούμε και δεν θα ζητήσομε τίποτα. Αν δεν μας διώξουν θα ζεσταθούμε, θέλεις; Μ' ένα αναφιλητό είπε ναι.

Το πήρα από το χεράκι και πήγαμε στην πόρτα. Χωρίς να χτυπήσω, την τράβηξα απαλά σαν τη γάτα και μπήκαμε μέσα. Κανείς δεν μας είπε τίποτα. Λες και δεν μας είδαν. Και οι έξι όρθιοι γύρω στην πυρωμένη σόμπα κουβέντιαζαν πολύ δυνατά. Μπορεί και να μάλωναν για κάτι. Οι φωνές όλο και αγρίευαν. Το μωρό ακούγοντάς τους και βλέποντας τα όπλα απέναντι, τρώμαξε πιο πολύ και άρχισε να κλαίει πολύ δυνατά.

Οι Γερμανοί σταμάτησαν να μιλούν και μας κοίταγαν σαν να μας έβλεπαν εκείνη τη στιγμή. Αμέσως πάγωσα: Θα το σκοτώσουν! Αν δεν με σκοτώσουν και μένα τι θα πω στον πατέρα και τη μάνα; Ένας φαινόταν πιο μεγάλος από τους

άλλους, έβαλε στο χέρι του μωρού μια σοκολάτα και σε μένα ένα μπισκότο. Συλλογισμένος το σήκωσε στην αγκαλιά του και επειδή δεν σταμάτησε το κλάμα, το χόρευε στα χέρια του κάνοντας βόλτες στην αυλή. Τρέμοντας, τον παρατηρούσα από μια γωνιά κάθε φορά που πλησίαζε προς την πόρτα του κήπου, μήπως πετάξει το παιδί και το σκοτώσει. Χωρίς να το καταλαβαίνω, όσο πιο πολύ φοβόμουν τόσο πιο δυνατά έσφιγγα το μπισκότο στο χέρι μου μέχρι που έγινε θρύψαλα.

Επιτέλους γύρισαν από το χωράφι. Κι εμείς ζούσαμε ακόμη! Η μάνα ανήσυχη, άφησε μοναχό τον πατέρα να ξεφορτώσει τα γάδιαρο, άρπαξε το μωρό από τα χέρια του Γερμανού και μπήκαμε μέσα. Όπως προχωρούσα τον πρόσεξα να βοηθά τον πατέρα. Το μικρό αποκαμωμένο γρήγορα ηρέμησε στην αγκαλιά της μάνας και αποκοιμήθηκε βαθιά. Ο φόβος μου μεγάλωνε. Τι θα μου έλεγε που δεν την άκουσα; Μόλις άφησε την αδερφή μου να κοιμάται και μου είπε "έλα 'δω παιδί μου. Δεν σου 'χω πει...", ξέσπασα. Τη διέκοψα κλαίγοντας και ψέλλισα: "Μη με μαλώσεις. Το μωρό θα πέθαινε. Μου φάνηκε αλλιώςτικη. Με πήρε στην αγκαλιά της και όπως με χάιδευε μονολογούσε: "Είντα έγνοιες σου φορτώνουμε από ντεδά παιδάκι μου τσοι πλάτες σου. Ανάθεμα τον πόλεμο".

Ο πατέρας φάνηκε στην πόρτα αναστατωμένος. Κρατούσε στο χέρι του μια φωτογραφία και την έφερε στο φως του λύχνου να τη δει. Ήταν μια γυναίκα και δυο παιδιά. Το μεγάλο

ήταν κορίτσι περίπου σαν και μένα στην ηλικία. Μόνο τα μαλλιά του ήταν ξανθά και ίσα. Το πιο μικρό δεν καταλάβαινες αν ήταν αγόρι ή κορίτσι. "Κλαίει κι εφτός ο παντέρμος" είπε ο πατέρας. "Μου 'δειξε τη φωτογραφία με τη γυναίκα και τα κοπέλια ντου και μου 'πε. Ντικιά μου πίκουλα εγώ θα ξαναντρί Νίκος; Είπα να του 'λεγα! Σάματις θέλουμε ούλοιο τον πόλεμο; Ψυχή θα παραδώκουνε. Ας τσοι κρίνει ο Θεός κατά που τηνε πρέπει".

Κοίταζα το Γερμανό που ήταν έξω στην πόρτα ενώ έπαιρνε με ευλάβεια θαρρείς, τη φωτογραφία και την έβαλε στη μέσα αριστερή τσέπη του αμπέχωνου. Τα δάκρυα από τα μάτια του δεν είχαν στεγνώσει. Τι παράξενο, σκέφτηκα· κλαίνε και οι μεγάλοι ακόμη και όταν έχουνε τουφέκια; Τι φοβούνται άραγε;

Εκείνο το βράδυ δεν μπορούσα να κοιμηθώ. Σκεφτόμουν το ξανθό κορίτσι της φωτογραφίας. Πώς να το λένε; Δε με νοιάζει. Εγώ θα το βαφτίσω Γερμανούλα. Κάποια στιγμή πίστεψα πως ήταν πολύ κοντά μου και άρχισα να του μιλώ: Ξέρεις Γερμανούλα θαρρώ πως σ' αγαπώ κι ας μη σε ξέρω. Πρέπει να είσαι πολύ μακριά αφού δεν σ' έχω δει ποτέ. Εμείς εδώ κρυνώνουμε και πεινάμε και σκοτώνουν πολλούς, ακόμη και μικρά παιδιά, οι στρατιώτες σαν τον πατέρα σου. Δεν ξέρω αν έχει σκοτώσει κι εκείνος. Απόψε μου φάνηκε καλός άνθρωπος, κι ας λείει η μαμά μου. Νομίζω ότι κι εσύ θα κλαις μερικές φορές· ας έχεις φαγάκι, ωραία ρούχα, και παιχνίδια. Δεν σου λείπει ο μπαμπάς σου; Εκείνος σε αγαπά

και έκλαιγε απόψε. Σίγουρα θα ήθελε να ήταν κοντά σου. Αν μπορούσα θα τον βοηθούσα να γυρίσει. Δεν θα χαϊρόσουν πολύ; Δεν καταλαβαίνω, Γερμανούλα μου, ποιοι διώκουν τους ανθρώπους από τα σπίτια τους, τους δίνουν όπλα και τους βάζουν να σκοτώνουν. Και γιατί το κάνουν; Κοίταξε όλοι κλαίνε· κι εσύ και ο μπαμπάς σου κι εμείς όλοι. Σε παρακαλώ κάνε τον να γυρίσει κοντά σας. Και για να ξέρεις· εδώ δεν τους αγαπά κανείς. Μη μου θυμώνεις που σου το λέω. Είναι αλήθεια. Άκου, αν φύγουν όλοι οι στρατιώτες θα σταματήσει ο πόλεμος. Και τότε θα γελούμε κι εσύ κι εγώ κι όλα τα παιδιά και θα παίζουμε χωρίς να φοβόμαστε. Γερμανούλα πώς να κάνουμε τους μεγάλους να καταλάβουν ότι ο πόλεμος δεν είναι καλός;

Σου τα λέω όλα αυτά γιατί είσαι καλή. Αλλιώς γιατί θα έκλαιγε ο μπαμπάς σου για σένα; Μη ξεχνάς να παρακαλές να σταματήσει ο πόλεμος. Η μαμά μου όλο λέει: ανάθεμά τονε για πόλεμος. Κι εγώ όλο μπερδεύομαι πιο πολύ. Αν ρωτούσαν οι μεγάλοι εμάς τα παιδιά και μας άκουγαν, έστω και μια φορά, ασφαλώς δεν θα γίνονταν πόλεμοι. Όλο μας λένε όταν μιλάμε. "Σώπα"! Είσαι μικρός, δεν ξέρεις". Αυτοί που είναι μεγάλοι και ξέρουν, πες μου Γερμανούλα, αγαπάνε το κακό; Τους αρέσει ο πόλεμος; Θε μου, ας μας άκουγαν μια φορά!

Είμαι κουρασμένη, πεινώ και λιγάκι, μα χαίρομαι που σε έκανα φίλη μου και σου κουβέντιασα. Σ' αγαπώ. Καληνύχτα Γερμανούλα.

Μαίρη Πριπάκη - Κουντάνη

εκλογές 2009 -νίκη του ΠΑΣΟΚ

ΝΙΚΗ ΜΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 43,9% και 160 βουλευτές, σημείωσε το ΠΑΣΟΚ στις εκλογές της 4 Οκτωβρίου και σχημάτισε νέα κυβέρνηση. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα σε όλη την Ελλάδα φαίνονται στον επόμενο πίνακα.

	Ποσοστό	Έδρες
ΠΑΣΟΚ	43,92%	160
Ν.Δ	33,48%	91
ΚΚΕ	7,54%	21
ΛΑΟΣ	5,63%	15
ΣΥΡΙΖΑ	4,60%	13
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ	2,53%	0
ΛΟΙΠΟΙ	2,3%	

Τα αποτελέσματα στο **νομό Χανίων**

Ψήφισαν: 141,875

Εγγυρα: 101,654

Λευκά: 1,692

	Ποσοστό	Ψήφοι	Έδρες
ΠΑΣΟΚ	51.10 %	50,805	3
Ν.Δ.	29.74 %	29,562	1
ΚΚΕ	5.98 %	5,947	
ΣΥΡΙΖΑ	4.37 %	4,347	
ΛΑ.Ο.Σ.	3.64 %	3,614	
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ	3,15 %	3,128	

Από το **ΠΑΣΟΚ** εκλέγονται:

Δαμιανάκης Ευτύχης: 24.485 σταυροί

Σκουλάκης Μανώλης: 23.206 σταυροί

Βαλυράκης Σήφης: 17.591 σταυροί

Από τη **Νέα Δημοκρατία**

Μαρκογιαννάκης. Χρήστος: 14.046 σταυροί

Τα αποτελέσματα στο **Δήμο Αρμενών**

Ψήφισαν: 3.010, Έγκυρα: 2.937, Λευκά: 19

ΠΑΣΟΚ	46,48	1.365
Ν.Δ.	35,51	1.043
Κ.Κ.Ε	7,32	215
ΛΑΟΣ	2,96	87
ΣΥΡΙΖΑ	3,78	111
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ	2,53	69

Τα αποτελέσματα στο **χωριό μας** (24ο Εκλογικό τμήμα Αρμενών)

Εγγεγραμ.: 566, Ψήφισαν: 362

ΠΑΣΟΚ	174
Ν.Δ.	96
Κ.Κ.Ε.	41
ΣΥΡΙΖΑ	23
ΛΑ.Ο.Σ.	9

ΜΙΑ ΙΔΙΟΥΤΥΠΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ

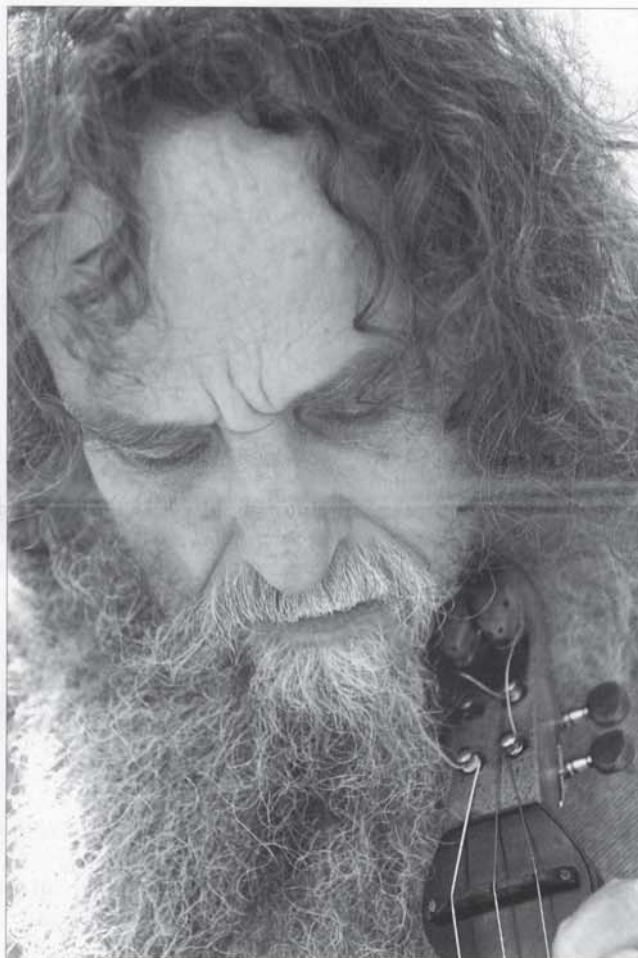
Αντώνης Ξυλούρης ή Ψαραντώνης

της Κυριακής Βασάλου, φωτό: Βαγγέλης Ζαβός
(δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Κ» της Καθημερινής στις 6/9/2009)

ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ και αλλάζει όψη. Η φωνή του βαθαίνει και τα μάτια του πετούν φωτιές. Μιλάει για τη φύση και γαληνεύει. Σ' αυτήν πιστεύει, από αυτήν εμπνέεται, σ' αυτήν γυρνά και μ' αυτήν ταξιδεύει. Βαστάει την λύρα του και παίζει μελωδίες που κρατούν από παλιά· απ' τους αρχαίους. «Οι Κουρίτες που προστάτευαν τον Δία έπαιζαν κρουστά. Αυτό δεν είναι μυθολογία, πραγματικότητα είναι», λέει. Γέροντας και σοφός, ευγενής και περιπαιχτικός, με βαθιά γνώση της παράδοσης και πίστη στην ουσία των πραγμάτων –γιατί έτσι μεγάλωσε, έτσι έμαθε– ο Ψαραντώνης δεν μπαίνει σε καλούπια, δεν ανήκει σε κατηγορίες. Και δε συμβιβάζεται.

Το ραντεβού μας έχει κανονιστεί εδώ και δύο εβδομάδες στο χωριό του στα Ανώγεια. Δε μεσολάβησε καμία εταιρεία και κανένας ατζέντης. Τον ίδιο τον βρήκαμε ένα βράδυ που έπαιζε στην Αθήνα με το συγκρότημά του και τη Νίκη Ξυλούρη, την κόρη του. Το κανονίσαμε τηλεφωνικά και ο Ψαραντώνης το σημείωσε στο μικρό μαύρο ημερολόγιο που δε λείπει ποτέ από την τσέπη του παντελονιού του. Οπως δε λείπει και η ατζέντα με τα τηλέφωνα, όπως και ένα μάτσο χαρτάκια και κάρτες που του δίνουν εδώ κι εκεί. «Οποιος φτάσει, παιδί μου, πρώτος, περιμένει τον άλλο», μου είχε πει και πράγματι έτσι έγινε.

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, ο Ψαραντώνης μένει στο Γάζι, κοντά στο Ηράκλειο και πολύ πιο κοντά στη διασταύρωση, απ' όπου αρχίζει ο δρόμος να ανηφορίζει προς τα Ανώγεια, αφήνοντας πίσω τον νομό Ηρακλείου και μπαίνοντας πια στα όρια του νομού Ρεθύμνου. Τριάντα χιλιόμετρα και αμέτρητες στροφές ως το χωριό με τις τέσσερις χιλιάδες μόνιμους κατοίκους(!) στην αγκαλιά του Ψηλορείτη.

ΣΚΗΝΗ 1η

Σημείο συνάντησης η πλατεία του Αη Γιώργη. Η χαρακτηριστική του φιγούρα με τα γκριζα μαλλιά και τα μακριά γένια εμφανίζεται πίσω από το τζάμι του οδηγού. Μας κάνει νόημα, παρκάρει, έρχεται να μας χαιρετήσει. «Πάμε στο Περαχώρι, στο σπίτι μας; Πάμε! Το Περαχώρι είναι η κάτω γειτονιά των Ανωγείων· εκεί που μεγάλωσε. Φτάνουμε στο σπίτι της οικογένειας Ξυλούρη. Εδώ, τα τελευταία χρόνια ζει μονάχα η αδερφή του, η Ζουμπουλιά. Το μισό σπίτι το έχει πάρει ο δρόμος και το μεγαλύτερο μέρος της εναπομείνας πατρικής οικίας το έχει μετατρέψει η Ζουμπουλιά σε μουσείο. Φωτογραφίες, αφίσες, δώρα, αφιερώσεις του μεγάλου ερμηνευτή και

αδερφού τους, Νίκου Ξυλούρη, του Ψαραντώνη, των παιδιών του Αντώνη, που είναι και αυτά μουσικοί –«Ο Νίκος δε τα 'θελε μουσικούς, μην "αρρωστήσουν" και τα σπούδασε», λέει η Ζουμπουλιά– εικόνες όλης της οικογένειας, αδερφών (έξι στο σύνολο), παιδιών, ανιψιών και εγγονιών· ένα μικρό διώροφο σπίτι γεμάτο μνήμες· και στο βάθος του ισόγειου μια αίθουσα περιποιημένη, στολισμένη με ανωγειανά υφαντά για να κερνάει η πιστή μαυροφορεμένη αδερφή τους μουσικούς που έρχονται κάθε καλοκαίρι να τραγουδήσουν στη μνήμη του Νίκου που έφυγε τόσο πρόωρα απ' τη ζωή του αγαπημένου αδερφού που ζει πάντοτε ανάμεσά τους.

«Αντώνη, καλά», ακούγεται από 'δω κι από

'κει με τη βαριά ανωγειανή προφορά που θέλει το λάμδα να προφέρεται σαν βαθύ ρο. «Καλά». Η κουβέντα ξεκινάει με ελληνικό καφέ σκέτο και τσιγάρο άφιλτρο. «Ο πατέρας μου είχε καφενείο. Οι παππούδες πρόβατα. Εδώ στα όρη γυρίζαμε συνέχεια. Στη θάλασσα πρωτοπήγα στα πέντε μου. Κι έλεγα "πω πω, πολλά νερά" και γέλαγε ο πατέρας μου». Να 'χεν η θάλασσα βουνα, Ψαραντώνη; «Κι άγρια μονοπάτια, παιδί μου». Σ' αρέσει το βουνό; «Ε, ναι. Στο Ιδέον Αντρο επάνω· στο σπήλιο (σ.σ. σπηλιά του Δία). Εχει καλή ακουστική εκεί μέσα. Κι είναι πανέμορφα· θα πάμε». Στέλνει τη Ζουμπουλιά να του πάρει τσιγάρα και μόλις εκείνη επιστρέφει, φεύγουμε.

ΣΚΗΝΗ 2η

Σύντομη στάση στην ταβέρνα του Λευτέρη Καλομοίρη. «Ψαραντώνη, έλα να κεράσουμε μια ρακή», φωνάζει μια παρέα Ανωγειανών. «Έλα να δεις και το μαντολίνο που πήρα χθες στο γιο μου. Να δεις αν είναι καλό», συμπληρώνει ο Λευτέρης. Παίρνει το μαντολίνο στα χέρια του και μια γλυκιά μελωδία πλημμυρίζει την ατμόσφαιρα. Το κουρδίζει. «Καλό είναι», λέει και το επιστρέφει στο νεαρό ιδιοκτήτη του. «Ο Ψαραντώνης είναι ο δικός μας θεός», ακούγεται απ' τη διπλανή παρέα.

Ψαραντώνη, στο θεό πιστεύεις; - η ερώτηση που δίχως άλλο έρχεται στον νου. «Πιστεύω, αλλά όχι στους ανθρώπους. Δεν μπορείς να μου φέρεις άνθρωπο εδώ να μου πεις πως είναι θεός. Είναι βαρύ. Ο θεός υπάρχει και άμα μπορούμε να τον δούμε τον βλέπουμε. Υπάρχει στη φύση. Είναι η ίδια η φύση. Μόνο η αρμονία της φύσης είναι η κανονική αρμονία. Και είναι ζωντανή. Τα χόρτα έχουν ζωή. Τα δέντρα. Η φύση έχει τη δύναμη να στολίζει το σύμπαν και αυτή σε τιμωρεί όταν δεν τη σεβέσαι. Οι αρχαίοι μας τη γνωρίζανε και τη σεβότανε και κάνανε και καλά πράγματα. Είχα πει κάποτε σε έναν παπά: Εγώ παπά τον αγαπώ τον Χριστό πιο πολύ από σένα. Γιατί ήταν καλό κοπέλι και είπε καλά πράγματα. Και άμα τον δω μπορεί να πάω να τότε φιλήσω. Μα άμα φιλήσω μια φορά τον Χριστό θα φιλήσω χίλιες τον Κορνάρο. Γιατί ήταν ένα κομματάκι του. Αυτοί γνωρίζανε τον θεό επί γης και κάνανε ωραία πράγματα».

Η φύση υπάρχει στη μουσική σου; «Ε, ναι. Αυτή έχει τη μουσική, αυτή τα έχει όλα. Αρκεί να μπορούμε να τη μιλήσουμε». Και βρίσκεις χρόνο για τη φύση; «Μπορεί να είσαι εδώ και να πας όπου θες. Κλείνεις τα μάτια σου και πας εκεί που σου αρέσει. Στα τοπία σου. Ετσι κάνεις καλούς αυτοσχεδιασμούς. Ετσι γίνεται.»

Πώς είναι το χωριό σήμερα; «Παλιά ήταν άλλοι άνθρωποι. Άλλες αξίες. Τότε οι άνθρωποι ήτανε μεγαλείο. Σήμερα λείπουν οι προσωπικότητες». Αυτοί που έφυγαν, δεν άφησαν πίσω τους παρακαταθήκη; «Σε εμάς που τους προλάβαμε, ναι. Τους προλάβαμε και είμαστε τυχεροί. Ζήσαμε και την προηγούμενη εποχή. Το παλιό δεν έχει καμία σχέση με αυτό που γίνεται τώρα. Δες το έθιμο με τις μπαλοθιές. Είναι έθιμο, αλλά όχι έτσι όπως γίνεται τώρα. Τότε ήτανε να 'ρθουν οι κουμπάροι να παίξουνε πιο πέρα μια, και συγκινούσουν. Όταν έφευγε η νύφη από το σπίτι για να πάει στην εκκλησία ή όταν έβγαине στο χορό, κάτι γινότανε, κάτι σημαντικό. Σε συγκεκριμένες στιγμές παίζανε παλιά μπαλοθιές και πήγαινε και με τη μουσική. Με σεβασμό. Οχι όπως τώρα με φιγούρες».

«Ψαραντώνη! Ο τόπος το 'χει φαίνεται / αλλιώς δεν εξηγείται / τον μερακλή το χάρισμα / στ' Ανώγεια να γεννιέται», ακούγεται από δίπλα η φωνή του -μαντιναδόρου παρεπιπτόντως- Λευτέρη. «Στην Κρήτη να λες και ας τα αυτά», τον διορθώνει ο Ψαραντώνης. Γέλια.

«Κοπελιά, από πού είσαι;», η ερώτηση στρέφεται προς το μέρος μου.

«Απ' τα Χανιά». Χαμόγελο.

Η ώρα είναι περασμένη και πρέπει να συνεχίσουμε την περιήγησή μας. «Σας περιμένουμε μετά που έχουμε και καλό κρέας», μας αποχαιρετά ο Λευτέρης. «Άνε προλάβουμε θα 'ρθούμε και θα σας το φάμε όλο», αστεϊεύεται ο Ψαραντώνης...

ΣΚΗΝΗ 3η

...και με οδηγό τον ίδιο πια, μπαίνουμε στο μεγάλο οικογενειακό αυτοκίνητο, με τη λύρα του στο πίσω κάθισμα και γεμάτο cds -δικά του και άλλων, παραδοσιακά και έθνικ- και κατευθυνόμαστε ένα χιλιόμετρο έξω από το χωριό στο ξενοδοχείο και το κέντρο που διατηρεί άλλος ένας μεγάλος Ανωγειανός λυράρης, ο Βασίλης Σκουλάς. Φίλοι και ξαδέλφια με μια δεκαετία περίπου διαφορά στην ηλικία - μεγαλύτερος ο Ψαραντώνης (σ.σ. γεννηθείς το 1942), οι δυο λυράρηδες γυρνούν στα παλιά.

«Το καλό δε γερνά ποτέ και παραμένει πάντα καλό. Ετσι και ο Αντώνης δε γερνά», οι πρώτες κουβέντες του Σκουλά. «Το σπίτι μας που πήγαμε είναι απέναντι από το δικό τους. Με τον Βασίλη μαζί μαθαίναμε. Μόνοι μας. Ακούγαμε τσ' άλλους, τους πιο μεγάλους και παίζαμε», θυμάται ο Ψαραντώνης. «Τον Νίκο έβλεπα, όσο τον πρόλαβα, και έπαιζα. Ακούς και παίζεις και βγάζεις το δικό σου χαρακτήρα. Δε μαθαίνονται αυτά. Απ' το ωδείο γίνονται όλοι ίδιοι». Σε τι ηλικία; «Τεσσάρω, πέντε, επτά χρονώ' απ' το δημοτικό. Τότε παίζανε στ' Ανώγεια ο Καλομοίρης, ο Μανωλάς, και άλλοι. Ο Νίκος έφυγε στο Ηράκλειο νωρίς. Τον πήρανε, παιδί ακόμα, κάποιος χωριανός μας και από εκεί σιγά-σιγά καθιερώθηκε. Κι εμείς μετά πήγαμε στο Ηράκλειο».

«Ητανε μόδα τότε τα ευρωπαϊκά», φέρνουν στη μνήμη και οι δυο. «Ωραίες εποχές. Το βαλς, τα τσάρλεστα, οι μπουανόβες», συνεχίζει ο Ψαραντώνης. «Τα παίζαμε γιατί τα χορεύανε. Με τη λύρα και ένα λαγούτο. Αν δεν τα παίζαμε αυτά, δεν μπορούσαμε να πάμε σε πανηγύρι. Οι καφετζήδες μας λέγανε: Παίζετε ευρωπαϊκά; Περισσότερο ευρωπαϊκά θέλανε, παρά κρητικά. Αυτά γίνονταν απ' το '55 και μετά. Και κάπου το 1964 ανοίξανε στο Ηράκλειο πρώτα το Can Can και μετά ο Ερωτόκριτος και παίζαμε ανά εβδομάδες. Όλοι παίζαμε' κι ο Νίκος κι ο Καλομοίρης και άλλοι. Παίζανε πρώτα οι μεγαλύτεροι, και μετά εμείς οι πιο μικροί. Και κάπου εκεί ξεχαστήκανε τα ευρωπαϊκά και ξαναγυρίσαμε στην παράδοση. Και μετά φέρανε τις ντισκοτέκ. Και χορεύαν τα παιδιά και κουνιούνταν χωρίς τέχνη, και περνά κι αυτό και ήρθανε τα μπαρ. Γεμίσανε, αδειάσανε και 'δα μας φωνάζουσε όπου υπάρχει μεγάλο μπαρ να πάμε να το γεμίσουμε».

Κι η παράδοση, Ψαραντώνη; «Η παράδοση, παιδί μου, είναι πάντοτε παρούσα. Είναι η ουσία. Η μυθολογία, που λέει για τον Δία και την Κνωσό και όλες τις Κνωσούς της Ελλάδας είναι

Ο Ψαραντώνης με την αδελφή του τη Ζουμπουλιά.

πραγματικότητα. Αυτά υπήρξαν. Η μυθολογία είναι το παραμύθι του λαού που γράφτηκε και έχει ουσία και μένει».

Κι ο Ψαραντώνης, φαίνεται πως όλα του τα χρόνια δεν παρεκκλίνει ούτε βήμα από την ουσία. Από το 1964 που ηχογράφησε τον πρώτο του δίσκο, 45 στροφών τότε, μέχρι και σήμερα παραμένει πιστός στην ουσία της παράδοσης, έχοντας διαμορφώσει το δικό του μοναδικό ύφος και αυτό αποδεικνύεται από το σύνολο της προσωπικής του δισκογραφίας, τις συμμετοχές σε τις συνεργασίες του.

«Ο Ψαραντώνης είναι ο μόνος Έλληνας μουσικός που με έχει επηρεάσει τόσο βαθιά», μου λέει ο ρόκερ Γιάννης Αγγελάκας που πριν από δυο χρόνια συνεργάστηκε μαζί του στην παραγωγή του δίσκου «να 'γεν η θάλασσα βουνά».

«Ωραίος είναι ο Αγγελάκας και καλός ποιητής», η απόκριση του Ψαραντώνη όταν η συζήτηση φτάνει στο συναπάντημά τους. Τι μουσική ακούς Ψαραντώνη; «Όλα τα ακούω. Ο,τι είναι ωραίο, το ακούω». Και χορεύεις; «Χορεύω, αλλά συνήθως παίζω και χορεύουν οι άλλοι και ζηλεύω».

Έχουμε αποχαιρετίσει τον Βασίλη Σκουλά και ανηφορίζουμε με το αυτοκίνητο στο οροπέδιο της Νίδας και το Ιδέον Αντρο. Το υψόμετρο αυξάνει, το τοπίο αγριεύει. Που και που συναντάμε μιτάτα. «Εδώ είναι των Ξυλούρηδων η περιφέρεια», λέει σε κάποια στιγμή. «Να, αυτό το πρόβατο λέγεται Ξυλούρης». Γέλια.

Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιευθεί η συνέχεια της συνέντευξης.

Αυτοί που φεύγουν...

Η «Ελευθερόπολις» εκφράζει τα θεράμια της συλλυπητήρια σε όλους του συγγενείς των αποβιωσάντων συγχωριανών μας.

Αποβίωσαντες

- Πέθανε στις 13 Οκτωβρίου 2009 στους Αρμένους και ετάφη στο κοιμητήριο του Προφήτη Ηλία η Ελένη Παρασκευάκη, ετών 90.
- Πέθανε στις 25 Σεπτεμβρίου 2009 στην Αθήνα και ετάφη στο κοιμητήριο του Προφήτη Ηλία στους Αρμένους, ο Ιωάννης Μιχαήλ Γερουλάκης, ετών 68. Ο Ιωάννης ήταν σύζυγος της Ολυμπίας Πουπάκη, και πατέρας της Θεανώς, της Ευαγγελίας και της Ελένης.
- Πέθανε στις 4 Οκτωβρίου 2009 στα Χανιά και ετάφη στο κοιμητήριο του Προφήτη Ηλία στους Αρμένους ο Γιάννης Κοκογιαννάκης, ετών 90. Ο Γιάννης ήταν πατέρας της Κατίνας, του Μίνω και του Γιώργου.
- Πέθανε στις 25 Οκτωβρίου 2009 στην Αθήνα και ετάφη στο κοιμητήριο του Παλαιού Φαλήρου ο Γιάννης Παντελή Τερεζάκης, ετών 87. Ο Γιάννης ήταν πατέρας του Χρήστου.
- Πέθανε στις 3 Οκτωβρίου 2009 στην Αθήνα και ετάφη στο κοιμητήριο του Χολαργού ο Ηλίας Λαμπρινέας, ετών 66. Ο Ηλίας ήταν σύζυγος της Πόπης Γαβριλάκη και πατέρας του Ευγενίας και του Νώντα.

Μνήμη Γιάννη Τερεζάκη του Παντελή

Πέθανε στα 87 χρόνια του την 25η Σεπτεμβρίου 2009 και ετάφη στην Αθήνα.

Έφυγε από τη ζωή, ένας ακόμα διαλεκτός και αγαπητός άνθρωπος του χωριού μας, ο Γιάννης Τερεζάκης, σύζυγος της αείμνηστης Τασίας Χριστοδουλάκη που είχαν αποκτήσει δύο εκλεκτούς γιούς, αλλά η μοίρα δεν τους άφησε να τους χαρούν και τους δύο.

Ο Γιάννης, γιος του άριστου ξυλογλύπτη Παντελή -που οι παλιοί θυμούνται ακόμη τη μοναδική τέχνη του από τα

προσκυνητήρια της εκκλησίας- ήταν και ο ίδιος άριστος τεχνίτης σιδηρουργός.

Ζούσε στην Αθήνα, αλλά αγαπούσε το χωριό που γεννήθηκε. Ερχόταν συχνά στους Αρμένους για να φροντίζει τη πατρική του περιουσία και να απολαμβάνει τη φυσική ομορφιά και τις μουσχοβολίες του χωριού μας.

Εργατικός, τίμιος, ήρεμος, καλός οικογενειάρχης και ευτυχισμένος παππούς με την εγγονή του Αναστασία που του χάρισαν ο γιος του Χρήστος με την εκλεκτή σύζυγό του Γιούλη.

Θα τον θυμόμαστε πάντα για τον πρᾶο και ευγενικό χαρακτήρα του.

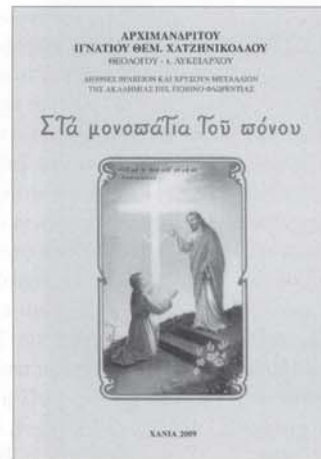
Σοφία Ελευθ. Τερεζάκη

βιβλιοπαρουσίαση

Ευχαριστούμε πολύ τους συγγραφείς που μας έκαναν την τιμή να αποστείλουν τα βιβλία, τα οποία και παρουσιάσαμε παραπάνω.

Επιμέλεια: Γ.Τ.

Αρχιεπίσκοπος Ιγνάτιος Χατζηνικολάου «Στα μονοπάτια του πόνου»

Όταν η καρδιά φλέγεται, από αγάπη, δεν ησυχάζει, αλλά θέλει να προσφέρει αυτή την αγάπη της, να την δείξει, να την φανερώσει με σκοπό να ζεσταίνει.

Αυτό κάνει ο αεικίνητος π. Ιγνάτιος με την αγάπη που τον διακρίνει. Διακονεί την ανθρώπινη ψυχή, ιδιαίτερα την πονεμένη ψυχή, με το νέο, επιμελημένο βιβλίο του «Στα μονοπάτια του πόνου», το οποίο με χαρά έλαβα γι' αυτό και με χαρά το παρουσιάζω, προτρέποντας κάθε άνθρωπο να το διαβάσει.

Αποτελεί ένα αληθινό κάλεσμα κάθε καρδιάς για να συμπορευθεί αυτή με όλους, όσους πονούν, και

αυτοί δεν είναι λίγοι, γιατί ο πόνος είναι παντού απλωμένος, και ένα κάλεσμα για παραμυθία και λυτρωτικό προσανατολισμό.

Με τρόπο εύληπτο, αγγίζει τις απαρχές του πόνου, εκεί στον κήπο της Εδέμ, και κατόπιν μας φέρνει μέσα από τους αιώνες στη δική μας πραγματικότητα για να μας πει, πόσο πρέπει εμείς σαν αληθινοί χριστιανοί να είμαστε «προσγειωμένοι και συνειδητοί» απέναντι στον πόνο για τον οποίο υπάρχουν σε κάθε εποχή εκείνοι που μιλούν και γράφουν.

Έτσι, μας καλεί «σε μια αντιμετώπισή του κατάσθηθα», γιατί αυτός μπορεί να συμβεί εντελώς απροσδόκητα με «την όποια του μορφή». Και αυτή η κατάσθηθα αντιμετώπισή του γίνεται μόνο με την θεώρησή του ως ευλογία για την οποία πρέπει να ευγνωμονεί τον Θεό, γιατί αυτή είναι η μεγάλη αλήθεια του πόνου. Είναι ο δρόμος που οδηγεί την πονεμένη ψυχή στην κάθαρση και στην τελείωση για να γίνει άξιος της μακαριότητας της βασιλείας του Θεού. [...]

Έτσι, οδηγεί ο π. Ιγνάτιος στην αποδοχή του προσωπικού σταυρού που έχει ο ταπεινός μέσα από την αποδοχή και υπακοή στο θέλημα του Θεού και από το παράδειγμα του Ιώβ που μας παρουσιάζει σαν υπόδειγμα πονεμένου ανθρώπου.

Αυτή η θεώρηση και η αντιμετώπιση του πόνου κάνει τον άνθρωπο «ακατάβλητο, άτρωτο και ακαταμάχητο από τις προσβολές και τους πειρασμούς», γι' αυτό και αισθάνεται την ευγνωμοσύνη προς τον Θεό Του να τον πλημμυρίζει.

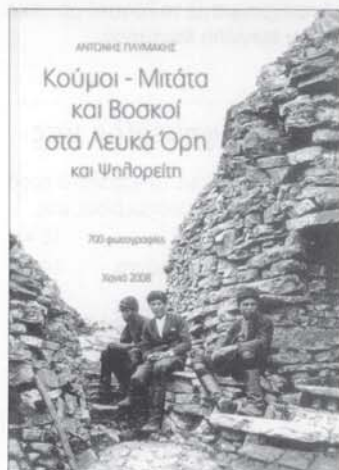
Ανεπιφύλακτα, συμβουλεύω τον αναγνώστη να διαβάσει με προσοχή το κεφάλαιο «Τα αίτια του πόνου» γιατί εκεί θα ιδεί τον πόνο από μια διαφορετική γωνία, η οποία θα τον οδηγήσει στη μεγάλη αλήθεια, γιατί υπάρχει ο πόνος στη ζωή. Είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο, άξιο πολλής προσοχής. Ο π. Ιγνάτιος κλείνει το όμορφο αυτό βιβλίο του εξετάζοντας το ερώτημα «ποιος ο αίτιος και ο δημιουργός του κακού» δίνοντας έτσι στον αναγνώστη του, την δυνατότητα να δημιουργήσει μια πλήρη εικόνα για την ύπαρξη του πόνου στη ζωή του κάθε ανθρώπου και επομένως και στην ιδιότητά του, την προσωπική. Όμως πιστεύω, ότι περισσότερο θα τον ευχαριστούσε η θερμή ευχή: Να βρει ο αναγνώστης του στις πικνογραμμένες σελίδες του όμορφου από την αγάπη βιβλίου του, εκείνο ή εκείνα τα οποία

θα τον βοηθήσουν προσωπικά, αφού όπως αναφέρει πολύ σωστά, ο πόνος για τον καθένα μας είναι προσωπικός. Αυτό ευχόμεθα λοιπόν για το βιβλίο του «Στα μονοπάτια του πόνου», και στον ίδιο, ο Θεός να του δίνει υγεία για να συνεχίζει αυτή την προσφορά της αγάπης του.

Παναγιώτης Μαρεντάκης, θεολόγος τ. γυμνασιάρχης

Αντώνης Πλυμάκης

«Κούμιοι - μιτάτα και βοσκοί στα Λευκά Όρη και Ψηλορείτη»

Το βιβλίο περιλαμβάνει λεξιλόγιο του μιτάτου και της Μαδάρας, 720 φωτογραφίες, 4 αποτυπώσεις μιτατοκαθισμάτων, 32 σχέδια κούμιων - κατασκευών, 12 σχεδιαγράμματα ορεινών περιοχών, 16 πίνακες ζωγραφικής - παραστατικά σχέδια, και 6 χάρτες σε συνολικά 700 σελίδες.

Πρόκειται για μία έκδοση του ΟΑΥΔΚ στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader plus. Η έκδοση χρηματοδοτήθηκε από ευρωπαϊκούς πόρους (κατά 70%) και ίδιους (ΟΑΥΚ, κατά το υπόλοιπο 30%).

Όπως σημειώνει ο γενικός διευθυντής του ΟΑΥΚ κ. Μανόλης Σπανουδάκης «είναι ευλογία για εμάς τους πολυάσχολους παρατηρητές να μπορέσουμε μέσα από αυτήν την επιμελημένη έκδοση να

«πορευτούμε» μαζί με τον ακούραστο περιπατητή, λάτρη της φύσης και ειδικά των κρητικών βουνών, ποιητή της κρητικής γης και των ανθρώπων της. Εχουμε έτσι την ευκαιρία να γνωρίσουμε και να αναπολήσουμε τη ζωή των προγόνων μας μέσα από τις σελίδες του βιβλίου «Κούμιοι - μιτάτα και βοσκοί στα Λευκά Όρη και τον Ψηλορείτη», που αποτελεί ένα πόνημα αγάπης και ευγνωμοσύνης και να το αναγνωρίσουμε ως υποθήκη για τις επερχόμενες γενιές των ανθρώπων της Κρήτης».

Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται τα Λευκά Όρη.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι κούμιοι-μιτάτα, τα μιτάτα στο Ψηλορείτη, η τέχνη και η τεχνική τους, οι θέσεις τους, το μιτατοκάθισμα, το τυρόσιπιτο, οι κούρτες, οι στέρες, οι φράχτες, οι βοσκοτόποι, τα χειμαδιά, οι άνθρωποι, τα προϊόντα, και τα σκεύη του μιτάτου, τα αιγοπρόβατα, τα κουνούνια, τα λέρια και οι λεράδες.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται οι βοσκοί της Μαδάρας, η ενδυμασία τους, οι μαντινάδες τους, η ζωοκλοπή, η κουρά, το χιόνισμα και το ξεχιόνισμα των αιγοπροβάτων, οι Άγιοι των βοσκών και των ζώων στη Μαδάρα και οι βοσκοί στη λαϊκή τέχνη.

Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζονται τα μιτάτα και οι κούμιοι στα Λευκά Όρη, κατά περιοχές, και στις επαρχίες: στα Σφακιά, στον Αποκόρωνα, στην Κυδωνία, στο Ανατολικό Σέλινο.

Στο πέμπτο μέρος παρουσιάζονται τα βοηθητικά γλωσσάρια και οι συντελεστές του βιβλίου και η βιβλιογραφία.

Όπως έγραψε ο Αθανάσιος Δεικτάκης «Έκδοση πολύτιμη, βαριά, χαρτί εκλεκτό και εξακόσιες τόσες σελίδες. Φωτογραφίες κατάλευκες από αμάλαγο χιόνι. Φωτογραφίες παλιές, ασπρόμαυρες, νοσταλγικές, φωτογραφίες έγχρωμες, σύγχρονες, φωτογραφίες, φωτογραφίες. Εφτακόσιες! Εικόνες του χάους, απόψεις τόπων και ανθρώπων. Ήλιοι, νέφη, σκονοτούφλες, κορφές και πλαγιές και διάσελα και ουρανοκμήματα. Ναοί και ναΐσκοι, κούμιοι, μιτάτα, πρόσωπα και πράγματα. Ζωγραφίες και σκίτσα. Σπήλιοι και σπηλιάρια. Άνθρωποι ξεκολλημένοι από τους τρόχαλους και τους θάμνους. Τραχί, χωριάτες μεθυσμένοι από τον θυμό, τη μαλλοτήρα και τον δίκταμο. Κι άλλοι λεπτοί, αφράτοι και κάτασπροι, της πολιτείας θρέμματα. Τούτοι μ' ένα σακίδιο στον ώμο ποζάρουν παράξενα στον φακό, ξένοι από τη σκληράδα του βουνού, σκυφτοί κι αδέξιοι, μα έχουν πνεύμα αυτοθυσίας, έχουν πνεύμα και ερευνητική διάθεση».

Τα συγχαρητήριά μας στον Αντώνη Πλυμάκη και τον ευχόμαστε να είναι καλά και να συνεχίζει το πλούσιο έργο του.

Γεώργιος Σελλιανάκης, τ. Διευθυντή της Μελισσοκομικής Επίτομη Μελισσοκομία

Κυκλοφόρησε ένα νέο μελισσοκομικό βιβλίο με 800 σελίδες και περισσότερες από 1000 εικόνες που αποτυπώνει τα μελισσοκομικά μας πράγματα εξελικτικά τα τελευταία 50 χρόνια και τα προσεγγίζει στη βάση της παραγωγής του μελιού.

Ο Γ Σελλιανάκης διέτέλεσε για 30 περίπου χρόνια διευθυντής της ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΗΣ, γνωστός στους μελισσοκόμους από τη δραστηριότητα του στο Μελισσοκομικό Συνέται-

ριστικό κίνημα.

Η «Επίτομη Μελισσοκομία» αποτελείται από 7 αλληλοδιάδοχες ενότητες, θεματικά βιβλία, κατά τη φυσική σειρά της μάθησης και της πρακτικής. Γενικά χαρακτηριστικά αυτής της συγγραφής του Γ. Σελλιανάκη είναι η καταγραφή της παραγωγής του μελιού με όλα τα συναφή προβλήματα της παραγωγικής διαδικασίας, οι παρεμβάσεις του μελισσοκόμου, όπου και όταν αυτές είναι αναγκαίες, η καταγραφή των παραγόντων που επηρεάζουν την απόδοση της μέλισσας, η ανάδειξη της μελισσοκομικής επιχείρησης και των οικονομικών της με αναλύσεις, πίνακες, διαγράμματα, οικονομετρήσεις, περιγραφές και παραδείγματα από την άσκηση της μελισσοκομίας 50 χρόνια στη χώρα μας.

Η «Επίτομη Μελισσοκομία» του Γ. Σελλιανάκη είναι εγκυκλοπαίδεια μελισσοκομικών γνώσεων και ο αναγνώστης υποψήφιος μελισσοκόμος, βρίσκει στις σελίδες της ένα καταληπτό και ολοκληρωμένο μοντέλο εκμετάλλευσης μελισσών στον Ελλαδικό χώρο, για παραγωγή μελιού πριν πάρει στο χέρι του το καπνιστήρι για να ανοίξει την πρώτη του κυψέλη.

Η έκδοση κυκλοφορεί και σε τόμους από τους οποίους το πρώτο βιβλίο με τίτλο «Μέλισσα Η ζωή της και το έργο της» αποτελείται από 164 σελίδες, 150 εικόνες και περιγράφει:

Τις ράτσες των μελισσών, τα ανατομικά, βιολογικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά τους.

Τις συμπεριφορές και τις συνήθειες της βασίλισσας, της εργάτριας, του κηφήνα, του γόνου και του μελισσοσμήνου,

Τη ζωή και το έργο της μέλισσας.

Τις ασθένειες από τις οποίες προσβάλλεται και τους εχθρούς από τους οποίους κινδυνεύει

Τον παραγωγικό κύκλο του μελισσοσμήνου, με αναφορά στις γεννήσεις, τις γενιές, τη διάρκεια ζωής» τις τροφές που καταναλώνει, τις αποδόσεις της, το κόστος του μελιού, τους παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση και τα προϊόντα της

Στο βιβλίο θα βρείτε ακόμη απαντήσεις στα ερωτήματα:

Πότε πρέπει να αρχίσει την προετοιμασία του μελισσοκομείου του για να εκμεταλλευτεί αποδοτικά τη βασική ανθοφορία της περιοχής του;

Πόσες γενιές μελισσών θα πρέπει να αναθρέψει στο μεταξύ διάστημα (δηλαδή από την αρχή της προετοιμασίας μέχρι το τέλος της ανθοφορίας) και πόσο θα κοστίσουν οι μέλισσες αυτές σε μέλι;

Σε πόσες ημέρες από την αρχή της προετοιμασίας του μελισσοκομείου του θα έχει τις περισσότερες συλλέκτριες μέλισσες;

Πόσο μέλι μπορούν να παρασκευάσουν στις κυψέλες τους τα μελισσοσμήνη του από μια μόνο ανθοφορία;

Εγκαίνια του κτηρίου της Κρητικής Εστίας στο Παγκράτι

Εγκαταστάθηκε την Κυριακή 1η Νοεμβρίου 2009 με την παρουσία πλήθους Κρητικών, το Α' κτήριο της Κρητικής Εστίας επί της οδού Στράβωνος αρ. 12 στο Παγκράτι.

Τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν από τον Αρχιεπίσκοπο Κρήτης κ.κ. Ειρηναίο, τον πρώην Πρωθυπουργό κ. Κωνσταντίνο Μητσότακη και την Υπουργό Παιδείας και δια βίου μάθηση και θρησκευμάτων κ. Άννα Διαμαντοπούλου.

Το γεγονός είναι ιδιαίτερης σημασίας για τους Κρήτες αφού το νέο σύγχρονο κτίριο αποτελεί το στοίχιδο των Κρητών στην Αθήνα αλλα

και την καλύτερη, ευρωπαϊκών προδιαγραφών φοιτητική Εστία στην Ελλάδα. Διαθέτει 64 δωμάτια στα οποία μπορούν να φιλοξενοούνται 128 φοιτητές και είναι εξοπλισμένα με κλιματισμό, ίντερνετ, τηλέφωνα, τουαλέτες, έπιπλα και όλο τον απαραίτητο ιματισμό. Επίσης διαθέτει σε κάθε όροφο κουζίνα και χώρο πλυντηρίων στεγνωτηρίων. Στον πρώτο όροφο λειτουργεί συνεδριακό κέντρο και στο ισόγειο τραπεζαρία με εστιατόριο το οποίο διαθέτει όλες τις σύγχρονες επαγγελματικές εγκαταστάσεις (ψυγεία, καταψύκτες, φούρνο κ.λπ.).

Μετά την τελετή του αγιασμού και το κόψιμο της κορδέλας ακολούθησαν ομιλίες στο χώρο του Συνεδριακού Κέντρου από τον Αρχιεπίσκοπο Κρήτης κ.κ. Ειρηναίο, τον Πρόεδρο της Κρητικής Εστίας κ. Στυλιανό Παθάσσαρο, τον πρώην Πρωθυπουργό κ. Κωνσταντίνο Μητσότακη και την Υπουργό Παιδείας δια βίου μάθηση και θρησκευμάτων κ. Άννα Διαμαντοπούλου. Ακολούθησε καλλιτεχνικό πρόγραμμα με το κρητικό μουσικό συγκρότημα του Μανώλη Κονταρού.

Εκδηλώσεις για τον Εθ. Βενιζέλο

Στις 19/10/2009 διοργανώθηκε εκδήλωση στην αίθουσα της Παλαιάς Βουλής, όπου παρουσιάστηκε το βιβλίο του ακαδημαϊκού Κωνσταντίνου Σβολόπουλου "Η απόφαση για την επέκταση της ελληνικής κυριαρχίας στη Μικρά Ασία: Κριτική επαναψηλάφηση".

Η εκδήλωση είχε διοργανωθεί από το Εθνικό Ίδρυμα «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» και τις εκδόσεις Ικαρος με την υποστήριξη της Παγκρητίου Ενώσεως Αθηνών και της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Κρητικών Σωματείων.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης πραγματοποιήθηκε και η απονομή του βραβείου "Εμμανουήλ Εμμ. Μιχαηλάκης" του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος" για τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές των Τμημάτων Ιστορίας και Πολιτικής Επιστήμης (ακαδημαϊκό έτος 2007-2008).

Το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» και η Σχολή Διοίκησης και Επιτελών του Πολεμικού Ναυτικού στην Κρήτη διοργάνωσαν στις 16/11/2009 ημερίδα με θέμα «Η στρατηγική σκέψη του Ελευθερίου Βενιζέλου και ο ρόλος του Πολεμικού Ναυτικού».

Οι εργασίες της ημερίδας επικεντρώθηκαν στην ανάδειξη της ιδιαίτερης σχέσης του Ελευθερίου Βενιζέλου με το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό στο πλαίσιο της πραγματοποίησης της Μεγάλης Ιδέας.

Έργα σε δρόμους στο Δήμο Αρμένων

Σε λιγότερο από 9 μήνες προβλέπεται να έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες αποκατάστασης και βελτίωσης του οδικού δικτύου της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Αρμένων.

Στις 19 Νοέμβρη, στη Νομαρχία υπεγράφη η σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία, ενώ στο πλαίσιο των εργασιών περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η ανακατασκευή της υπάρχουσας γέφυρας στον παραποτάμιο δρόμο Ν. Χωριό - Μαχαιροί.

Όπως ανέφερε ο νομάρχης Χανίων Γρηγόρης Αρχοντάκης, το έργο έχει συνολικό προϋπολογισμό 1.170.000 ευρώ, ενώ η σύμβαση που υπεγράφη με την ανάδοχο εταιρεία, την κοινοπραξία ΑΚΤΕΡ - ΑΚΜΩΝ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε., είναι ύψους 807.240 ευρώ και θα καλυφθεί από πόρους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ανώτερης.

Ο κ. Αρχοντάκης τόνισε ότι η σύμβαση αφορά έργα που είχαν συζητηθεί κατά την επίσκεψή του, πριν από μερικούς μήνες, στον Δήμο Αρμένων

και είχαν διατυπωθεί σε υπόμνημα του Δήμου προς τη Νομαρχία: "Τη μελέτη την έκανε η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α.Χ., το έργο δημοπρατήθηκε και η ανάδοχος εταιρεία υπέγραψε τη σχετική σύμβαση. Το είδος των εργασιών που θα πραγματοποιηθούν με τη συγκεκριμένη εργολαβία είναι τοπικές βελτιώσεις του πλάτους και του καταστρώματος των οδών, η κατασκευή τεχνικών έργων πάσης φύσεως, η ανακατασκευή της παραποτάμιας γέφυρας στον δρόμο Ν. Χωριό - Μαχαιροί και η παραλληλαγή της χάραξης του δρόμου, η αποκατάσταση ασφατικών οδοστρωμάτων οδών καθώς και η αποκατάσταση μεμονωμένων φθορών ασφατικών".

Ο κ. Αρχοντάκης διευκρίνισε ότι θα πραγματοποιηθούν εργασίες κυρίως στους δρόμους: Καθύβες-Αρμένοι-Στύλος, Πρόβαρμα-Σαμωνάς, Σαμωνάς-Κατωχώρι, Ν. Χωριό-Μαχαιροί - Ραμνή και την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αρμένων.

Βραβείο από την Κρητική Εστία

Χρηματικό βραβείο στη μνήμη «ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ ΒΑΡΔΟΥΛΑΚΗ» σε πτυχιούχο ή διπλωματούχο ΑΕΙ του Ελληνικού Κράτους προκηρύσσει το ΔΣ της «Κρητικής Εστίας».

Το βραβείο ύψους (1.200,00) ευρώ θα απονεμηθεί σε επιστήμονα Κρητικής καταγωγής που τελείωσε τις σπουδές του τον Ιούνιο του 2009, εντός του καθορισμένου από τη Σχολή χρόνου σπουδών και έχει τη μεγαλύτερη βαθμολογία μεταξύ όσων υποβάλλουν αιτήσεις:

Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλλουν στη Γραμματεία του Ιδρύματος (Στράβωνος 12, Παγκράτι, 210 7213321) μέχρι 10 Ιανουαρίου 2010 τα ακόλουθα δικαιολογητικά: Αίτηση του ενδιαφερομένου, πιστοποιητικό γεννήσεως, τίτλο σπουδών που θα εμφανίζεται λεπτομερώς η βαθμολογία σε όλα τα έτη σπουδών και ο βαθμός αποφοίτησης, πιστοποιητικό οικείας σχολής με το οποίο θα αποδεικνύεται η περάτωση των σπουδών στον καθορισμένο από τη σχολή χρόνο, πιστοποιητικό από το οποίο θα εμφανίζεται ότι τουλάχιστον ο ένας από τους δύο γονείς έχει γεννηθεί στην Κρήτη, βεβαίωση του Ν. 1599 ότι είναι το πρώτο πτυχίο που αποκτά.

Δωρεές στην εφημερίδα μας

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε τα παρακάτω ποσά ως οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας.

Καθούδη Φανή	10 €
Ακασιάδου - Καθηβρετάκη Ιωάννα	20 €
Καβρουλάκη - Καρδάμη Ιωάννα	30 €
Παπαδοπούλου Κυριακή	30 €
Διαμαντή Μανωλίτσα (Βόλος)	20 €
Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.	

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΟΡΙΑ

Στην Ενορία Αρμένων προσέφεραν τα παρακάτω:

Οικογένεια Κοκάκη Ελένη προσέφερε το ποσό των 50€ στον Προφήτη Ηλία υπέρ αναπαύσεως του Ελευθερίου Κοκάκη.

Στη μνήμη και αντί στεφάνου Καβρουλάκης Αργυρός προσέφεραν στην ενορία: Ο Πέτρος Χαλβαδάκης των 50€. Ο Αντώνης Καβρουλάκης το ποσό των 200€. Οικογένεια Μάρκου Μούγιος και Αφροδίτη Καβρουλάκη Μούγιος το ποσό των 60€. Ο Αιδ. Καβρουλάκης Εμμανουήλ το ποσό των 100€. Ανώνυμος το ποσό των 100€.

Η Χαιρετάκη Κατίνα του Αντωνίου προσέφερε στην ενορία το ποσό των 100€ εις μνήμη των γονέων της.

Ο Διονύσιος Δαραβέλας αντί στεφάνου εις μνήμη Ιωάννου Γερούλακη προσέφερε στην ενορία το ποσό των 150€.

Οικογένεια Δημητρίου Μιχ. Αβερκάκη προσέφερε στον Ι. Ν. Αγ. Νικολάου μια σχάρα υδάτων και για την αυλή του Ι. Ν. Αγ. Κωνσταντίνου προσέφεραν υδρορροές.

Η Κατερίνα & Μαρία Χαράλαμπος Παρασκευάκη εις μνήμη της θείας Παρασκευάκης Ελένης προσέφερε στην ενορία το ποσό των 100€.

Εις μνήμη Παπαδάκη Νικολάου Χαράλαμπος η οικογένεια του προσέφερε για τις ανάγκες του Ι. Ν. Αγ. Νικολάου ένα έπιπλο τραπέζης.

Εις μνήμη Βιτριλάκης Ελένης και αντί τριμήνου μηνιόσυνου η οικογένεια Βιτριλάκη Γεωργίου προσέφεραν στην ενορία Αγ. Νικολάου το ποσό των 100€.

Για κέρασμα του Ι. Ν. ΑΓ. Αντωνίου προσέφεραν: Χαλβαδάκης Αντώνιος του Γεωργίου, Καλιοντζή, Μακρυγιαννάκης, Χατζηδάκη - Τερεζάκη Σοφία, Ζυμβραγουδάκης. Και όσους ξεχάσαμε.

Για το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος παπά-Μανώλης Νικολακάκης